

Statskog SF

Altevatn hyttefelt I, II og III

Konsekvensutredning

Biologisk mangfold, friluftsliv og reindrift

2013-09-30 Oppdragsnr.: 5134200

02	20131025	Konsekvensutredning biologisk mangfold, friluftsliv og reindrift. Endelig rapport.	olke	maskje	olke
01	20130930	1.utkast Konsekvensutredning	olke	maskje	
Rev.	Dato:	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontroll	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

Innhold

1	Formål og prosjektbeskrivelse	8
1.1	Formål	8
1.2	Beliggenhet og dagens forhold	10
1.3	Prosjektbeskrivelse	11
2	Metode	13
2.1	Undersøkellesområdet	13
2.2	Datagrunnlag	13
2.3	Konsekvensvurdering	13
2.3.1	Trinn 1: Verdivurdering	14
2.3.2	Trinn 2: Vurdering av omfang/påvirkning	16
2.3.3	Trinn 3: Konsekvensvurdering	17
3	Biologisk mangfold	19
3.1	Dagens situasjon og verdivurdering	19
3.1.1	Inngrepsfrie naturområder	19
3.1.2	Vegetasjon og naturtyper	19
3.1.3	Fugl og pattedyr	23
3.2	Omfangs- og konsekvensvurdering	23
3.2.1	Byggefasen	23
3.2.2	Etter utbygging	23
3.2.3	Forholdet til Naturmangfoldloven	24
3.2.4	Samlet konsekvensvurdering	24
4	Friluftsliv	25
4.1	Dagens situasjon og verdivurdering	25
4.1.1	Opplevelseskvaliteter	25
4.1.2	Dagens bruk og brukere	26
4.1.3	Aktiviteter	26
4.1.4	Verdivurdering	29
4.2	Omfangs- og konsekvensvurdering	30
4.2.1	Byggefase	30
4.2.2	Etter utbygging	30
4.2.3	Samlet konsekvensvurdering	31
5	Reindrift	33
5.1	Dagens situasjon og verdivurdering	33
5.1.1	Naturgrunnet og eksisterende inngrep	33
5.1.2	Hjertind reinbeitedistriktets bruk av tiltaks- og influensområdet	36
5.1.3	Svenske samebyer og konsvensjonsbeiter	39
5.1.4	Verdivurdering	42
5.2	Omfangs- og konsekvensvurdering	43
5.2.1	Byggefase	44

5.2.2	Etter utbygging	44
5.2.3	Samlet konsekvensvurdering	46
6	Avbøtende tiltak	48
7	Referanser	49
7.1	Skriftlige kilder og databaser	49
7.2	Muntlige informanter	50

Sammendrag

Statskog SF er grunneier i eksisterende hyttefelt ved Altevatn i Bardu kommune, Troms. Statskog ønsker å utvikle sine eiendommer slik at ressursene utnyttes på en bærekraftig måte og samtidig gir muligheter for lokal næringsutvikling. Statskog vil derfor imøtekomme etterspørselen etter hyttetomter langs Altevatn ved fortetting av eksisterende hyttefelt I, II og III, samt utvide hyttefelt II østover. I tillegg ønsker de å tilrettelegge arealer for næringsaktivitet, naustområder og foreningshytter.

I planprogrammet for detaljregulering av planområdet ble det vedtatt at det skulle gjennomføres konsekvensutredning for fagtemaene reindrift, biologisk mangfold og friluftsliv. Formålet med denne konsekvensutredningen er å beskrive forholdene for disse fagtemaene i planområdet i dag, samt vurdere hvordan de ulike fagtemaene vil bli påvirket av tiltaket.

Biologisk mangfold

Verdivurdering

Selve planområdet ligger i inngrepsnære områder og har liten verdi for inngrepsfrie områder, mens de omkringliggende områdene har stor verdi.

Siden det ikke er registrert rødlistede arter, viktige eller rødlistede naturtyper i noen av delområdene, og all vegetasjon er vanlig forekommende med trivielle arter er planområdet vurdert å ha liten verdi for vegetasjon og naturtyper.

Planområdet er dermed vurdert å ha middels verdi for fugl og pattedyr med vekt på områdets betydning for rødlistede rovdyr og siden området har en verdi for næringsøk for rovfugl.

Omfangs- og konsekvensvurdering

En sammenstilling av konsekvensvurderingene for fagtema biologisk mangfold er vist i tabellen under.

Sammenstilling av konsekvensvurdering for biologisk mangfold.

Deltema	Verdi	Omfang/påvirkning	Konsekvens
INON	Liten	Intet	Ubetydelig
Vegetasjon og naturtyper	Liten	Intet	Ubetydelig
Fugl og pattedyr	Middels	Lite negativt	Liten negativ

Friluftsliv

Verdivurdering

De mest brukte områdene er selve Altevatn, Leinavatn og de umiddelbare nærområdene til disse vannene, samt tilgrensende daldrag som er benyttet til fot- og skiturer. Nærområdene til Altevatn, Leinavatn og tilgrensende daldrag har fått svært stor verdi, noen av de omkringliggende fjellområdene har fått stor verdi, og områdene noe lenger unna vannene har fått middels verdi.

Omfangs- og konsekvensvurdering

I planområdet er det forventet at den økte bruken vil medføre økt ferdsel og motorstøy. Dette kan oppleves negativt særlig nær hyttefelt I og III som er mest påvirket av motorisert ferdsel.

I planområdet vil også en fortetting av hyttefeltene redusere tilgjengelige nærområder til de eksisterende hyttene, noe som kan oppleves negativt særlig for barn og andre som benytter de nære uteområdene til hyttene.

Flere hytter vil medføre større press på friluftsområdene, større tetthet av friluftslivutøvere og mer motorstøy, noe som kan oppfattes å ha negativ virkning på opplevelseskvalitetene for noen.

Tiltaket vil også medføre økt bruk av influensområdet og flere friluftslivutøvere innenfor samme området. Dette kan potensielt oppleves negativt for enkelte. Det er likevel vurdert at området totalt sett er av en slik størrelse og at det er såpass mange alternative områder for de som vil oppsøke fred og ro at dette er vurdert å ikke påvirke opplevelsen av naturområdene.

Som nevnt til også flere hytter gjøre området tilgjengelig for flere og medføre at flere vil kunne utøve friluftsliv i områdene rundt Altevatn, noe som vil være positivt for friluftslivet i området.

Totalt sett er det vurdert at det lokalt sett vil være noen negative virkninger av utbyggingen, men at de store friluftslivsområdene rundt Altevatn i liten grad vil påvirkes. I tillegg åpner utbyggingen for at flere kan få tilgang til de storslåtte friluftslivsområdene rundt Altevatn. Dette er vurdert å mer enn oppveie for de lokale, negative effektene, og de samlede virkningene er vurdert å være positive. Konsekvensene blir dermed positive for friluftsliv.

Reindrift

Verdivurdering

Selve planområdet er benyttet til høstvinterbeite og vinterbeite for Hjerttind reinbeitedistrikt, men er nok mindre benyttet enn de omkringliggende område på grunn av nærheten til områder med mye menneskelig aktivitet. Det går flyttleier gjennom alle de tre hyttefeltene, og hyttefelt II grenser inntil et oppsamlingsområde. Hyttefelt II benyttes også som sommerbeite for Talma sameby. Planområdet er vurdert å ha stor verdi i områdene med trekkveier og oppsamlingsområde. For øvrig vurderes området å ha middels verdi.

I influensområdet er oppsamlingsområdet sør for hyttefelt II og trekkveiene nord, øst og vest for hyttefeltene vurdert å ha stor verdi for reindrift siden dette er områder med høy bruksfrekvens. Det samme er områdene som benyttes som vinterbeite for Hjerttind reinbeitedistrikt siden vinterbeite er minimumsbeite i distriktet. Området har middels verdi som høstvinterbeite. Sommerbeitene til de svenske samebyene er vurdert å ha middels verdi, men det presiseres at det er knyttet

usikkerheter knyttet til denne vurderingen på grunn av manglende datagrunnlag. Influensområdet har ikke verdi som kalvingsland eller øvrig vårbeite for Hjertind reinbeitedistrikt.

Omfangs- og konsekvensvurdering

En sammenstilling av konsekvensvurderingene for fagtema reindrift er vist i tabellen under.

Sammenstilling av konsekvensvurdering for reindrift.

Type effekt/påvirkningsområde	Verdi	Omfang	Konsekvens
Direkte arealtap som følge av nedbygging			
Trekkleier	Stor	Middels/stor negativt	Stor negativ
Beiteområder	Middels	Liten negativt	Liten negativ
Indirekte arealtap:			
Flyttleier og oppsamlingsområder	Stor	Middels/stor negativt	Stor negativ
Vårbeite, kalvingsland	Ingen	-	Ubetydelig
Sommerbeiter	Middels	Middels negativt	Middels negativ
Høstbeiter	Ingen	-	Ubetydelig
Høstvinterbeiter	Middels	Middels negativt	Middels negativ
Vinterbeiter	Stor	Middels negativt	Stor negativ

1 Formål og prosjektbeskrivelse

1.1 FORMÅL

Statskog SF er grunneier i eksisterende hyttefelt ved Altevatn i Bardu kommune, Troms. Statskog ønsker å utvikle sine eiendommer slik at ressursene utnyttes på en bærekraftig måte og samtidig gir muligheter for lokal næringsutvikling. Statskog vil derfor imøtekomme etterspørselen etter hyttetomter langs Altevatn ved fortetting av eksisterende hyttefelt I, II og III, samt utvide hyttefelt II østover. I tillegg ønsker de å tilrettelegge arealer for næringsaktivitet, naustområder og foreningshytter. Disse planene inngår i det som blir kallet *tiltaket* i denne rapporten.

I planprogrammet for detaljregulering av planområdet ble det vedtatt at det skulle gjennomføres konsekvensutredning for fagtemaene reindrift, biologisk mangfold og friluftsliv (dette dokumentet). Formålet med denne konsekvensutredningen er å beskrive forholdene for disse fagtemaene i planområdet i dag, samt vurdere hvordan de ulike fagtemaene vil bli påvirket av tiltaket. Utredningsbehovet som denne rapporten skal dekke er gjengitt i Tabell 1-1

Tabell 1-1 Beskrivelse av utredningsbehovet i vedtatt planprogram.

Alternativ
Det vil i planprosessen/konsekvensutredningene bli utredet følgende alternativer: <ul style="list-style-type: none">• 0-alternativet – ingen utbygging• Alternativ 1 – ny fritidsbebyggelse/fortetting, foreningshytter, kombinert naust/hytte/tradisjonelle naust/lager til næring
Konsekvenser for reindrift
Følgende temaer vil bli særlig vektlagt i vurdering av mulige konsekvenser for reindriften: <ul style="list-style-type: none">• Tap av beiteområder (direkte og indirekte virkninger)• Driftsmessige forstyrrelser (direkte og indirekte virkninger)• Avbøtende tiltak• Samlet vurdering av tiltaket og mulige alternativer for utbyggingen<ul style="list-style-type: none">○ Plassering av hytter og antall hytter <p>Reindriften bruk av områdene bygger på naturgitte forutsetninger i beite, topografi og klima. Enkelte områder er sentrale områder for reindriften, jf. særverdiområder og minimumsbeiter. Andre områder som brukes mer sporadisk, kan på grunn av skiftende naturgitte forhold under gitte forutsetninger likevel ha stor betydning.</p> <p>Viktig for vurderingen av de kritiske faktorene i driftsløpet er opplysninger om hvordan bruken i planområdet påvirker (direkte og indirekte) bruken av:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kalvingsområder og vårbeite• Sommerbeite og luftingsområder• Høstbeite og brunstområder

- Vinterbeiteområder
- Trekk- og flyttleier, oppsamlingsområder
- Reindrifftsanlegg

Utredningen skal gjøres på bakgrunn av eksisterende informasjon, kart, driftsplaner m.m.

Det er påkrevet av konsekvensvurderingen gjennomføres av instans/personer som har nødvendig og allsidig kompetanse i reindrifftsaglige spørsmål, om beite- og driftsmessige forhold, og også det kulturelle aspektet.

Hjertind reinbeitedistrikt og Reindrifftsforvaltningen, samt de svenske samebyene Talma og Saarivuoma skal kontaktes for nødvendig informasjonsinnhenting og medvirkning i arbeidet med konsekvensvurderingen.

Det må gjøres en vurdering for hver enkelt delområde. For reindrift kan det være hensiktsmessig å dele i nord og sør for Altevatnet. Influensområdet må defineres som en del av konsekvensutredningen. Statens vegvesen-håndbok nr. 140 legges til grunn for arbeidet.

Konsekvenser for biologisk mangfold

Planområdene ligger i fjellbjørkebeltet rundt Altevatnet hvor vegetasjonstypene veksler mellom blåbærbjørkeskog, lav-lyngrik bjørkeskog og blåbær-småbregne bjørkeskog med innslag starrmyr, fjell i dagen og rishei. Alminnelig forekommende dyrearter er rype, hare, rev, de vanligste smågnagere i nord-norsk fjellfauna samt en del rovfugl.

Tilgjengelig informasjon per februar 2013:

- Planområdene berører ikke inngrepsfrie naturområder (INON).
- Det foreligger ingen registreringer av viktige eller svært viltområder, naturtyper eller andre områder som er verdifulle i forhold til biologisk mangfold i Direktoratet for naturforvaltnings "Naturbase".
- I Artsdatabanken er det ikke registrert arter innenfor de 10 delområdene som skal detaljreguleres.

Det biologiske mangfoldet må likevel vurderes innenfor selve utbyggingsområdene. Dette for å sikre at naturverdier og biologisk mangfold blir ivaretatt, samt å imøtekomme kravene i naturmangfoldloven.

Konsekvensutredningen må være av en slik karakter at den kan danne et tilfredsstillende grunnlag for vurdering og vektlegging etter naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper. Det bør også synliggjøres hvordan saken påvirker muligheten til å nå forvaltningsmålene for naturtyper og arter i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Dette innebærer bl.a. at det må beskrives hvilke virkninger planen kan få for prioriterte arter, truede og nær truede arter etter Norsk rødliste for arter 2010, for utvalgte naturtyper og truede naturtyper etter Norsk rødliste for naturtyper 2011. Påvirkningen på disse artene og naturtypene skal vurderes ut fra den samlede belastningen de er eller vil bli utsatt for.

DN-håndbok 13-2007 Kartlegging av naturtyper - Verdisetting av biologisk mangfold skal også brukes i kartleggingen i tillegg til *DN-håndbok 11-1996 revidert 2000 Viltkartlegging*. Naturverdiene synliggjøres på kart, verdsettes og konsekvenser av tiltakene vurderes. Stedfestet informasjon må gjøres tilgjengelige for innlegging i aktuelle databaser (Direktoratet for naturforvaltning og Artsdatabanken).

Det skal kort redegjøres for datagrunnlaget og metoder som er brukt for å beskrive virkningene, og eventuelle faglige og tekniske problemer ved innsamling og bruk av dataene og metodene.

Innhenting av ny kunnskap begrenses til det som er beslutningsrelevant.

Utredningen avsluttes med en oppsummering av virkninger og avbøtende tiltak som legges til grunn for anbefalt løsning. Det skal avslutningsvis redegjøres for behovet for tilleggsutredninger og eventuelt miljøovervåkningsprogram.

Konsekvenser for friluftsliv

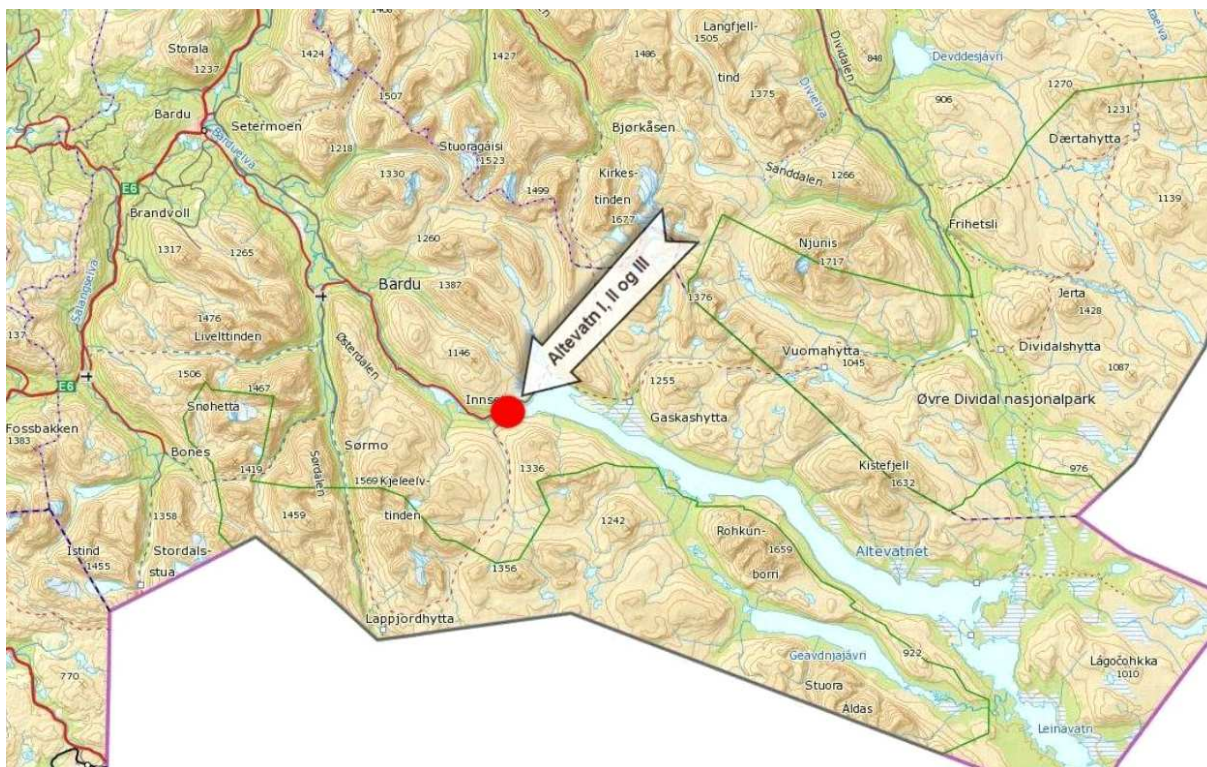
Sentralt i utredningen vil være:

- Det skal redegjøres for viktige friluftsområder som berøres av tiltakene.
- Slitasje, støy (motorferdsel). Vil for eksempel flere hytter føre til økt press/slitasje på indre områder rundt/ved Leinavatnet?
- Dagens bruk av planområdet og tilgrensende områder til friluftaktiviteter skal beskrives.
- Det skal vurderes hvordan tiltaket vil påvirke bruken og opplevelsesverdien av området.
- Bruken og tilgjengeligheten til strandsonen.
- Det skal foreslås eventuelle avbøtende tiltak.

Influensområdet skal defineres som en del av utredningen. Informasjon om dagens bruk innhentes fra kommune, grunneier og aktuelle interesseorganisasjoner. DN-håndbok nr. 18. - friluftsliv i konsekvensutredninger og DN-håndbok nr. 25 kan legges til grunn for arbeidet.

1.2 BELIGGENHET OG DAGENS FORHOLD

Planområdet ligger ca. 30 km sørøst for Setermoen ved Altevatn i Bardu kommune i Troms fylke. Se Figur 1-1

Figur 1-1 Plassering av planområdet i regional sammenheng.

Altevatnet er en langstrakt innsjø på 79 km² beliggende lengst sør i Bardu kommune, mot grensen til Sverige. Altevatn er regulert mellom 473–489 moh. Vannet har utløp nordvestover gjennom Barduelva som renner ned Østerdalen. Skoggrensen går ved ca. 600 moh. Adkomsten er via fylkesveg 166, og det er regulert inn både offentlig og felles privat parkeringsareal i området.

Altevatn er et veldig populært rekreasjons- og friluftsområde. De første hyttene eller koiene ved Altevatn ble bygget tidlig på 1900-tallet av gårder nedover dalen som drev fangst- og fiske ved Altevatn til utpå 1950-tallet. I forbindelse med reguleringen av Altevatn på 1960-tallet måtte disse koiene flyttes lenger opp fra vannet da dette ble demmet opp 15 meter. Etter vannkraftutbyggingen ble det bygd en del flere hytter i Statskogs tre hyttefelt ved Altevatnet, og det ble igjen åpnet for flere hytter på 1980-tallet. I Hyttefelt III og i private felt nedover mot Innset ble det bygd noen hytter på 1990-tallet og 2000-tallet. Totalt finnes det i dag 235 hytter på statsgrunn ved vestre ende av Altevatn fordelt på de tre hyttefeltene I, II og III. I tillegg er det drøyt 20 hytter innover langs Altevatn og ca. 25 i de private områdene nedover mot Altevatn (Hanstad pers.medd.). I tillegg er det anlagt caravan-oppstillingsplass nedenfor demningen i vestenden av Altevatn med ca. 100 plasser (Foshaug pers.medd.). Totalt sett er det dermed drøyt 382 hytter/campingvogner i området, og det er per i dag ingen ledige hyttetomter.

Det er flere næringsaktører innenfor naturbasert turisme som har etablert seg i området.

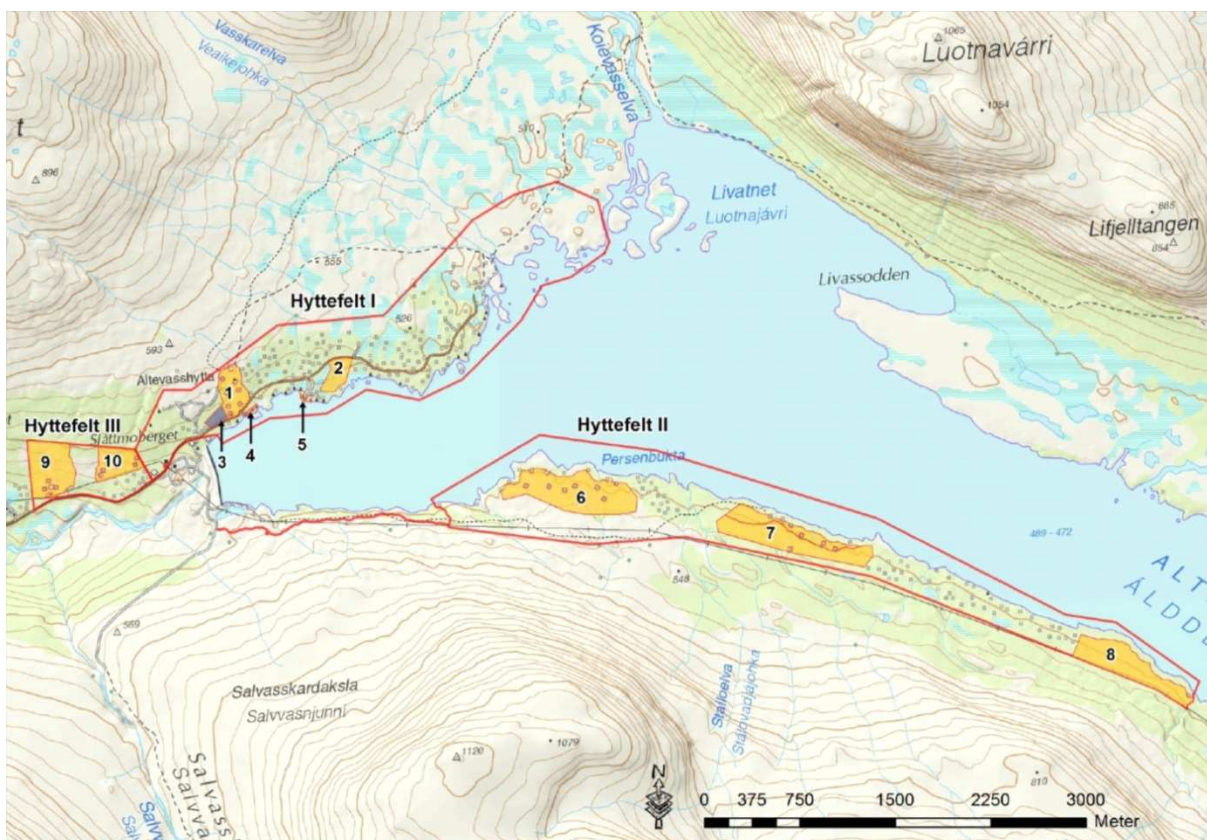
1.3 PROSJEKTBESKRIVELSE

Tiltaket omfatter 10 delområder i tre ulike hyttefelt som vist i Figur 1-2. Størrelsen på de ulike delfeltene og planene for hvert delfelt er vist i Tabell 1-2. For ytterligere beskrivelse av planene vises det til vedtatt planprogram og områdereguleringer.

Tabell 1-2 Størrelse på og planer for hvert enkelt delfelt.

Hyttefelt/delområde	Areal, daa	Nye bygninger
Hyttefelt I		
Delområde 1	69,9	Max 12 nye fritidshytter fordelt på delområde 1 og 2
Delområde 2	40,5	
Delområde 3	16,2	Foreningshytter
Delområde 4	0,5 + 2,4	Naust, naust/lager og naust/hytter
Delområde 5	1,8 + 1,9	Næringsformål: naust/hytter/lager
Hyttefelt II		
Delområde 6	238,2	Max 44 nye fritidshytter fordelt

Delområde 7	163,4	på delområdene 6, 7 og 8
Delområde 8	166,9	
Hyttefelt III		
Delområde 9	139,4	Max 10 nye hytter fordelt på delområdene 9 og 10.
Delområde 10	73,0	
SUM	914,1	

Figur 1-2 Oversiktskart over de ti delområdene innenfor de tre hyttefeltene.

2 Metode

2.1 UNDERSØKELSESONMRÅDET

Undersøkellesområdet, dvs. det som blir utredet i rapporten, omfatter både selve planområdet og influensområdet.

Planområdet er det området som blir direkte påvirket av tiltaket, dvs. områdene der det vil bli bygget nye fritidshytter, naust, næringsbygg etc. Influensområdet er definert som det samlede området som vil bli påvirket av tiltaket. Influensområdet vil variere fra fagtema til fagtema. For vegetasjon vil influensområdet begrense seg til det umiddelbare nærområdet til planområdet, mens det for fugl og vilt vil strekke seg så langt økte forstyrrelser vil påvirke fugle- og dyrelivet i området. For friluftsliv vil konsekvensene være knyttet til de områdene der det vil være synlige, visuelle effekter av tiltaket og de områdene som vil få økt bruk av friluftslivutøvere. For reindriften vil influensområdet strekke seg så langt reindriften og reinen vil bli påvirket av byggeaktiviteter og den økte bruken av området, inkludert økt bruk av omkringliggende friluftsområder der disse også blir benyttet av reinen.

2.2 DATAGRUNNLAG

Det er innhentet eksisterende informasjon fra offentlig tilgjengelige databaser, fylkesmannens registreringer unntatt offentlighet og eksisterende skriftlige rapporter. Det er bl.a. tatt kontakt med Fylkesmannen i Troms, Bardu kommune, interesseorganisasjoner og næringsdrivende som er aktive i området og svenske og norske reindriftsutøvere som har rein i området. De svenske samebyene ville på grunn av pågående beiterettighetskonflikter i området ikke uttale seg i saken, og aktivitetene til disse er dermed basert på tilgjengelig skriftlig materiale og andrehånds informasjon. Datagrunnlaget ansees likevel som godt for alle tre deltemaene, og vurderingene for fagtema biologisk mangfold er vurdert å tilfredsstillende Naturmangfoldlovens § 8. En fullstendig oversikt over kilder er vist i kapittel 7.

2.3 KONSEKVENSVURDERING

Konsekvensvurderingene er basert på en systematisk tretrinns prosedyre bestående av:

1. Verdivurdering
2. Omfangs-/påvirkningsvurdering
3. En sammenstilling av verdi og omfang/påvirkning som gir konsekvensgraden ut fra en gitt figur/tabell

Hensikten er å gjøre analyser, konklusjoner og anbefalinger enklere å forstå og lettere å etterprøve.

Kriteriene for verdi- og omfangsgrader for temaene biologisk mangfold og reindrift er begge hentet fra Statens Vegvesens håndbok 140, mens det for fagtema friluftsliv er benyttet DN-håndbok nr. 18 – 2001, Friluftsliv i konsekvensutredninger etter krav i utredningsprogrammet.

2.3.1 **Trinn 1: Verdivurdering**

I verdivurderingen blir verdiene innenfor de ulike fagtemaene beskrevet og vurdert langs en skala med intervallene liten - middel - stor for fagtemaene biologisk mangfold og reindrift, og med intervallene liten – middels – stor - svært stor for fagtema friluftsliv. Der det er hensiktsmessig blir det også benyttet mellomkategorier som liten/middels og middels/liten.

Kriteriene for verditrinnene innenfor fagtema biologisk mangfold fra Statens vegvesens handbok 140 er vist i Tabell 2-1 under.

Tabell 2-1 Kriterier for verdivurdering av biologisk mangfold fra Statens vegvesens håndbok 140.

Kilde	Stor verdi	Middels verdi	Liten verdi
Inngrepsfrie områder og landskaps-økologiske sammenhenger	Områder over 3 km fra nærmeste tyngre inngrep Områder med nasjonal, landskapsøkologisk betydning	Områder mellom 1 – 3 km fra nærmeste tyngre inngrep Sammehengende områder (over 3 km ²) med et urørt preg Områder med lokal- eller regional landskapsøkologisk betydning	Områder av ordinær landskapsøkologisk betydning
Naturtypeområder /vegetasjonsområder DN Håndbok 13: Kartlegging av naturtyper	Naturtyper som er vurdert til svært viktige (A)	Naturtyper som er vurdert som viktige eller lokalt viktige (verdi B eller C)	Områder med biologisk mangfold som er representativt for distriktet
Områder med arts-/individmangfold DN Håndbok 11: Viltkartlegging Norsk Rødliste 2010	Områder med stort artsmangfold i nasjonal målestokk Svært viktige viltområder (vekt tall 4-5) Leveområder for arter i kategoriene «kritisk truet», «sterkt truet»	Områder med stort artsmangfold i lokal eller regional målestokk Viktige viltområder (vekt tall 2-3) Arter i kategoriene «sårbar», «nær truet»	Områder med arts- og individmangfold som er representative for distriktet Viltområde med vilttrekk 1 Vanlige arter

Kriteriene for verdivurdering for fagtema friluftsliv fra Direktoratet for naturforvaltnings håndbok 18 er vist i Tabell 2-2.

Tabell 2-2 Kriterier for verdivurdering av friluftsområder. Kilde: DN-håndbok nr. 18-2001

Verdi	Kriterier
Svært stor	<ul style="list-style-type: none"> • Området er svært mye brukt i dag. • Området er ikke svært mye brukt i dag, men oppfyller ett av følgende kriterier: <ul style="list-style-type: none"> ○ Landskap, naturmiljø eller kulturmiljø har opplevelseskvaliteter av svært stor betydning. ○ Området er spesielt godt egnet for en enkeltaktivitet som det lokalt/regionalt/nasjonalt ikke finnes alternative områder til av noenlunde tilsvarende kvalitet. ○ Området har et stort mangfold av opplevelsesmuligheter i forhold til landskap, naturmiljø, kulturmiljø og/eller aktiviteter. ○ Området inngår som del av en større, sammenhengende grønnstruktur av svært stor verdi, eller fungerer som ferdselskorridor mellom slike områder, eller som adkomst til slike områder. ○ Området har svært stor symbolverdi.
Stor verdi	<ul style="list-style-type: none"> • Området er mye brukt i dag. • Området er ikke mye brukt i dag, men oppfyller ett av følgende kriterier: <ul style="list-style-type: none"> ○ Landskap, naturmiljø eller kulturmiljø har opplevelseskvaliteter av stor betydning. ○ Området er godt egnet for en enkeltaktivitet som det lokalt/regionalt/nasjonalt ikke finnes alternative områder til av noenlunde tilsvarende kvalitet. ○ Området har et mangfold av opplevelsesmuligheter i forhold til landskap, naturmiljø, kulturmiljø og/eller aktiviteter. ○ Området inngår som del av en større, sammenhengende grønnstruktur av stor verdi, eller fungerer som ferdselskorridor mellom slike områder, eller som adkomst til slike områder. ○ Området har stor symbolverdi.
Middels	<ul style="list-style-type: none"> • Området har en del bruk i dag. • Området er lite brukt i dag, men oppfyller ett av følgende kriterier: <ul style="list-style-type: none"> ○ Landskap, naturmiljø eller kulturmiljø har visse opplevelseskvaliteter. ○ Området er egnet for en enkeltaktivitet som det lokalt/regionalt/nasjonalt ikke finnes alternative områder til. ○ Området inngår som del av en større, sammenhengende grønnstruktur av en viss verdi, eller fungerer som ferdselskorridor mellom slike områder, eller som adkomst til slike områder. ○ Området har en viss symbolverdi.
Liten	Området er lite brukt i dag. Området har heller ingen opplevelsesverdier eller symbolverdier av betydning. Det har liten betydning i forhold til den overordnede grønnstrukturen for de omkringliggende områder.
Ubetydelig	Ingen kjente friluftsjnteresser (tiltaket er f.eks. foreslått i et industriområde, og vil ikke ha virkninger utover planområdet).

Kriteriene for verdivurdering for fagtema reindrift fra Statens vegvesens håndbok 140 er vist i Tabell 2-3.

Tabell 2-3 Verdikriterier for fagtema reindrift. Kilde: Statens vegvesens håndbok 140.

	Liten verdi	Middels verdi	Stor verdi
Reindriftsområder	Reindriftsområder med liten produksjon av næringsplanter Reindriftsområder med lav bruksfrekvens	Reindriftsområde med middels produksjon av næringsplanter Reindriftsområder med middels bruksfrekvens	Reindriftsområder med stor produksjon av næringsplanter Reindriftsområde med høy bruksfrekvens Beiteressurser som det er mangel på i et område (området er minimumsbeite)

2.3.2 **Trinn 2: Vurdering av omfang/påvirkning**

Omfangs- eller påvirkningsvurderingene skal gi en beskrivelse av hvilke, og hvor store endringer tiltaket antas å medføre for de ulike fagtemaene i de berørte områdene. Omfanget vurderes i forhold til 0-alternativet, som er forholdene dersom planen ikke gjennomføres, dvs. dersom området fortsatt blir liggende som i dag. Omfanget for fagtema biologisk mangfold og reindrift angis på en femdelte skala: stort negativt - middels negativt - lite/intet - middels positivt - stort positivt. Siden det for fagtema friluftsliv blir benyttet en noe annen metodikk brukes i dette fagtemaet benevnelsen påvirkning, og virkningene er delt inn i en firdelt skala: betydelig negative – negative – begrenset og positive. Kriteriene for vurdering av omfang og påvirkning for de ulike fagtemaene er vist i Tabell 2-4 - Tabell 2-6.

Tabell 2-4 Kriterier for omfangsvurdering av biologisk mangfold fra Statens vegvesens håndbok 140.

	Stort positivt omfang	Middels positivt omfang	Lite/intet omfang	Middels negativt omfang	Stort negativt omfang
Viktige sammenhenger mellom naturområder	Tiltaket vil i stor grad styrke viktige biologiske eller landskapsøkologiske sammenhenger	Tiltaket vil styrke viktige biologiske eller landskapsøkologiske sammenhenger	Tiltaket vil stort sett ikke endre viktige biologiske eller landskapsøkologiske sammenhenger	Tiltaket vil svekke viktige biologiske eller landskapsøkologiske sammenhenger	Tiltaket vil bryte viktige biologiske eller landskapsøkologiske sammenhenger
Arter (dyr og planter)	Tiltaket vil i stor grad øke artsmangfoldet eller forekomst av arter eller bedre deres vekt- og	Tiltaket vil øke artsmangfoldet eller forekomst av arter eller bedre deres vekt- og	Tiltaket vil stort sett ikke endre artsmangfoldet eller forekomst av arter eller deres vekt- og	Tiltaket vil i noen grad redusere artsmangfoldet eller forekomst av arter eller forringe deres	Tiltaket vil i stor grad redusere artsmangfoldet eller fjerne forekomst av arter eller ødelegge deres

	levevilkår	levevilkår	levevilkår	vekt- og levevilkår	vekt- og levevilkår
Naturhistoriske forekomster	Ikke relevant	Ikke relevant	Tiltaket vil stort sett ikke endre geologiske forekomster og elementer	Tiltaket vil forringe geologiske forekomster og elementer	Tiltaket vil ødelegge geologiske forekomster og elementer

Tabell 2-5 Påvirkningskriterier for fagtema friluftsliv. Kilde: Direktoratet for naturforvaltning 2001.

Virkninger	Kriterier
Betydelig negative	Den totale bruken forventes å bli vesentlig redusert i forhold til dagens nivå, <i>eller</i> mulighetene for å utøve friluftsliv for bestemte grupper blir vesentlig redusert*, <i>eller</i> områdets sin verdi for fremtidig bruk blir vesentlig redusert
Negative	Den totale bruken forventes å bli merkbart redusert i forhold til dagens nivå, <i>eller</i> mulighetene for å utøve friluftsliv for bestemte grupper blir merkbart redusert*, <i>eller</i> områdets verdi for fremtidig bruk blir merkbart redusert
Begrenset	Den totale bruken forventes å bli litt redusert i forhold til dagens nivå, <i>eller</i> mulighetene for å utøve friluftsliv for bestemte grupper blir litt redusert*, <i>eller</i> områdets verdi for fremtidig bruk blir litt redusert
Positive	Tiltaket vil ha positive virkninger for dagens eller framtidig friluftslivutøvelse i området

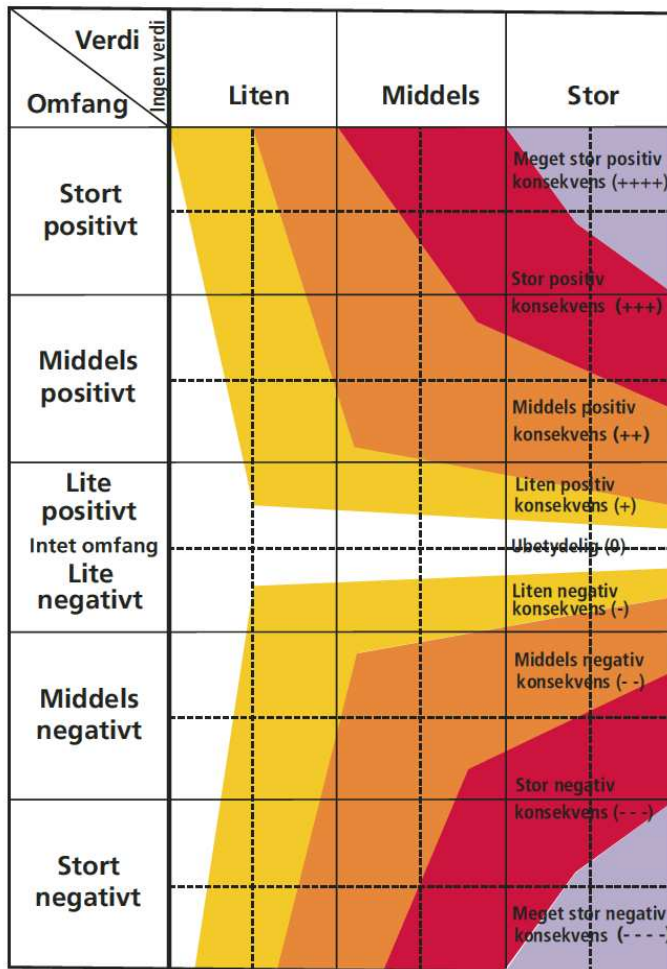
*Her bør det tas særlig hensyn til barn og unges muligheter for friluftslivutøvelse

Tabell 2-6 Omfangskriterier for fagtema reindrift. Kilde: Statens vegvesens håndbok 140.

	Stort positivt omfang	Middels positivt omfang	Lite/intet omfang	Middels negativt omfang	Stort negativt omfang
Ressursgrunnlaget og utnyttelsen av det	Tiltaket vil i stor grad øke ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil øke ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil i stort sett ikke endre ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil redusere ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil i stor grad redusere eller ødelegge ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet

2.3.3 **Trinn 3: Konsekvensvurdering**

Selve konsekvensvurderingen er en sammenstilling og avveining av områdets verdi og omfang/virkning. For fagtema biologisk mangfold og reindrift som følger Statens vegvesens håndbok 140 blir denne vurderingen gjort i en konsekvensvifte (se Figur 2-1). Verdien for fagtemaet er gitt på linjen bortover og omfanget på linjen nedover. Sammenstillingen av verdien og omfanget gir en konsekvens på en ni-delt skala fra meget stor positiv konsekvens, via ubetydelig konsekvens til meget stor negativ konsekvens.

Figur 2-1 Konsekvensvifte fra Stens vegvesens handbok 140.

For fagtema friluftsliv som følger metodikken i DN-håndbok 18 er konsekvensene av de ulike verdi- og påvirkningsvurderingene gitt ut fra tabellen vist i Tabell 2-7. Her blir konsekvens angitt på en seks-delt skala fra svært store negative konsekvenser til positive konsekvenser.

Tabell 2-7 Klassifisering av konsekvenser for friluftsliv.

Områdets verdi	Tiltaketets virkning for friluftslivet			
	Betydelig negative	Negative	Begrenset negative	Positive
Svært stor verdi	- - - -	- - -	- -	+
Stor verdi	- - -	- -	-	+
Middels stor verdi	- -	-	-	+
Liten verdi	-	-	0	0/+
Ubetydelig/ingen verdi	0	0	0	0

- - - - Svært store negative konsekvenser
- - - Store negative konsekvenser
- - Middels store negative konsekvenser
- Små negative konsekvenser
- 0 Ubetydelige/ingen konsekvenser
- + Positive konsekvenser

3 Biologisk mangfold

3.1 DAGENS SITUASJON OG VERDIVURDERING

3.1.1 Inngrepsfrie naturområder

Det regulerte Altevatn og veiene inn til Altevatn og de eksisterende hytteområdene danner grensen for inngrepsfrie områder i planområdet. Både på nordsiden og sørsiden av Altevatn ligger det inngrepsfrie områder sone 2 (1-3 km fra tyngre inngrep), sone 1 (3 – 5 km fra tyngre inngrep) og store villmarkspregede områder (> 5 km fra tyngre inngrep).

3.1.1.1 Verdivurdering

Selve planområdet ligger i inngrepsnære områder og har liten verdi for inngrepsfrie områder, mens de omkringliggende områdene har stor verdi.

3.1.2 Vegetasjon og naturtyper

Planområdet ligger på neste 500 moh i indre Troms med et kontinentalt klima med kalde og lange vintre og en årlig nedbør på ca. 600 mm i året. De mest nedbørrike månedene er høst og vinter (Meteorologisk institutt 2013). Størstedelen av planområdet består av bergarten glimmergneis/glimmerskifter, mens surere bergarter dominerer i østre ende av Altevatn og ved Leinavatnet (NGUs nasjonale berggrunndatabase 2013). Skoggrensen går på ca. 600 moh. Middeltemperaturen er ca. 1 °C (målt i Dividalen 226 moh). I områdene rundt Leinavatn er det fattig, glissent bjørkeskog (NOU 1983:42. Narturfaglige verdier og vassdragsvern. Objekt nr. 182, Barduvassdraget ovenfor Altevatn).

I biologisk mangfoldkraftleggingen av Bardu kommune (Strann m.fl. 2005) ble det hverken kartlagt viktige naturtyper, viktige viltområder, viktige ferskvannskvaliteter eller rødlistearter i tiltaks- eller influensområdet.

I Artskart (Artsdatabanken 2013) er det ikke registrert rødlistede eller truede arter i de spesifikke delområdene. På og ved damkrona ved dam Altevatn er det bl.a. registrert snøørve (NT), rosekarse (EN) og blindurt (NT). Blindurt ble også registrert ved Barduelva like nedstrøms dammen. I dette området har det også vært registrert reinstarr (NT) på en skiferkolle.

Ved Lifjellet ca. 4 km øst for Hyttefelt I er det registrert flere funn av rødlistede karplanter som snøsoleie (NT), sølvkattfot (NT), gullrublom, lapprublom, lodnemyrklegg, brannmyrklegg og blindurt (alle NT) og snøgras (VU). De fleste av disse funnene går tilbake til 1800-tallet. Funnene tyder på at kalk kommer frem i grunnen i dette området.

Planområdet ligger i sin helhet fjellbjørkebeltet rundt Altevatn med noe innslag av myr, fjell i dagen og rishei i de høyesteliggende områdene.

3.1.2.1 Hyttefelt I

Delområdene 1 og 3 er dominert av bjørkeskog og noe vierkratt. Skogen i delområde 1 har stedvis blitt tynnet, trolig på grunn av eksisterende hytters behov for utsikt og lys. Feltsjiktet på de tørrere rabbene er dominert av krekling med ulike torvmoser i bunnsjiktet, mens vegetasjonen består mer av gress som sølvbunke og stauder som gullris langs våtere drag.

Delområde 2 består i stor grad av en sigevannspåvirket myr, særlig på vestre del. På selve myra vokser det en del sølvvier, duskmyrull, sauesvingel og myrhatt. Områdene rundt myra og i mer skogpregede felt ned mot vannet er dominert av småbjørkeskogen og vierkratt med et feltsjikt mer dominert av stauder som reitrams og fjellgullris samt småbregner.

Delområde 4 bærer preg av å bli benyttet til kjøring og lasting av båter og lagring av utstyr. Der det er vegetasjon er dette preget av krattvegetasjon med vier- og bjørkeskogkratt. Feltsjiktet består av ulike lyng, iblandet høgstauder og gress. Bunnsjikt av bjørnemose særlig langs vannsig.

Figur 3-1 Hyttefelt I, delområde 5.

Figur 3-2 Myrområde i hyttefelt I, delområde 2.

Figur 3-3 Området ved hyttefelt I, delområde 4.

3.1.2.2 Hyttefelt II

Hyttefelt II veksler mellom glissen og tett bjørkeskog med ulike typer bærlyng. Dominans i feltsjiktet veksler mellom krekling, tyttebær og skrubebær, hvorav kreklingen dominerer det meste av arealet. I fuktigere drag kommer det inn noe høgstauder som skogstorkenebb, mjødukt og gullris, samt en del gressarter som smyle og sølvbunke og småbregner som hengevinge. Noe cladonia lav i bunnsjikt.

I vestre del av delområde 7 ligger det et mindre myrområde der det kommer inn noe mer næringskrevende arter som jåblom.

Figur 3-4 Stien gjennom hyttefelt II. Krekling-blokkebær dominert fjellbjørkeskog.

Figur 3-5 Delfelt 6, Hyttefelt II sett fra vannet.

3.1.2.3 Hyttefelt III

Delområde 9 og 10 veksler mellom åpne, tørre rabber dominert av krekling og mer næringsrike, og fuktigere drag med høgstauder. Høgstaudebjørkeskogen veksler mellom tettere kratt og åpnere glenner. I feltsjiktet vokser det skogstorkenebb, geitrams og fjellgullris som de dominerende høgstaudene, samt teiebær, einer og ulike vierarter. I delområde 9 ble det også registrert en del tyrihjem. Det vokser bjørnemose og gress i bunnsjikt. Innimellom er det små lommer med åpnere, tørrere vegetasjon dominert av krekling, samt noe blokkebær, tyttebær og skrubbær. I de øvre delene av delområdene er skogen mer glissen, og det er mer åpen lyngvegetasjon.

Figur 3-6 Bjørkeskog med tyttebær-kekling utforming i delfelt 9, Hyttefelt III.

I delområde 9 er det mye gravespor etter kabellegging i forbindelse med innlegging av strøm. Det ble observert bjørkemålere under befaring og deler av skogen var preget av bjørkemålerangrep.

3.1.2.4 Verdivurdering

Siden det ikke er registrert rødlistede arter, viktige eller rødlistede naturtyper i noen av delområdene, og all vegetasjon er vanlig forekommende med trivielle arter er planområdet vurdert å ha liten verdi for vegetasjon og naturtyper.

3.1.3 *Fugl og pattedyr*

Alminnelig forekommende fugle- og dyrearter er rype, hare, rev og de vanligste smånagerne i nord-norsk fjellfauna.

På Naturbase (Miljødirektoratet 2013) er det registrert et yngleområde for sangsvane i Storbukta ved den sørlige bredden av Altevatn ca. 6 km sørøst for Hyttefelt II. Sangsvane er registrert på Bernliste II og Bonnlister II. På samme database er det i Veslavatnet, ca. 5 km vest for Altevatn, registrert yngleområde for havelle og smålom. Smålom er på Bernliste II og Bonnlister II, mens haveller er på Bernliste III og Bonnlister II.

I Artskart (Artsdatabanken 2013) er det ikke registrert rødlistede eller truede arter innenfor de spesifikke delområdene. Altevasstraktene er likevel leveområde for tre av de fire store rovdirene våre, bjørn (EN), jerv (EN) og gaupe (VU), som alle er på norsk rødliste. Artsdatabankens artskart har flere observasjoner av jerv langs Altevatn, og både jerv og gaupe ved østenden av Altevatn/Leinavatnet. Et stykke vest for Altevatn nedover Østerdalen er det også flere observasjoner av bjørn. Det er registrert døde dyr av både jerv, gaupe og bjørn i området ved Altevatn/Leinavatn og vestover mot Sjøvegan, og det er registrert kadaver tatt av både jerv, gaupe, bjørn, ulv og kongeørn i områdene rundt Altevatn/Leinavatn. I tillegg finnes det DNA analyser som viser spor etter jerv og bjørn flere steder langs Altevatn og i det omkringliggende området. (Alle resultat fra Miljødirektoratets Rovbase). Fylkesmannen i Troms (2013) kjenner ikke til hverken hekkende rovfugl, eller ynglende, freda rovvilt i nærhet til planområdet. Det er registrert hekkende rovfugl og leveområder for rødlistede rovdyr i nasjonalparkene både nord og sør for planområdet.

3.1.3.1 Verdivurdering

Planområdet er dermed vurdert å ha middels verdi for fugl og pattedyr med vekt på områdets betydning for rødlistede rovdyr og siden området har en verdi for næringsøk for rovfugl.

3.2 OMFANGS- OG KONSEKVENSVURDERING

3.2.1 *Byggefasen*

I byggefasen vil støy og menneskelig aktivitet kunne medføre at pattedyr og noen fuglearter vil holde seg på lengere avstand enn normalt. Dette er forventet å være forbigående konsekvenser, og vil ikke medføre varige endringer i adferd hos artene det gjelder.

3.2.2 *Etter utbygging*

3.2.2.1 Inngrepsfrie områder

Siden de planlagte hyttene, naustene og andre deler av utbyggingen ikke er definert som tyngre, tekniske inngrep vil tiltaket ikke påvirke de inngrepsfrie områdene. Omfanget er dermed vurdert til intet, og konsekvensen blir ubetydelig.

3.2.2.2 Vegetasjon og naturtyper

Etablering av nye hytter vil medføre at vegetasjonen på hyttetomtene vil bli gravd opp og fjernet. Siden det ikke er registrert spesielle områder med rødlistede arter eller viktige eller rødlistede naturtyper er det ikke vurdert av tiltaket vil redusere det totale artsmangfoldet i området eller svekke viktige biologiske sammenhenger. Tiltaket er dermed vurdert å få intet omfang og dermed ubetydelig konsekvens for vegetasjon og naturtyper.

3.2.2.3 Fugl og pattedyr

Etter at utbyggingen er over vil mer ferdsel i nærområdet rundt hyttefeltene kunne medføre at fugl og vilt vil holde seg på noe større avstand, men det er ikke forventet at den økte ferdselen vil påvirke adferden til de rødlistede rovdirene. De mest sårbare artene vil være hekkende rovfugl, men slike er bare registrert i områder der det ikke er åpent for allmenn motorisert ferdsel, og det er ikke ventet at en moderat økning i antallet fotturister eller skigåere vil forstyrre disse i så stor grad at det vil påvirke hekkesuksessen. Det er dermed vurdert at tiltaket ikke vil medføre reduksjon i artsmangfoldet, eller svekke viktige biologiske sammenhenger utover konsekvensene av dagens hytteutbygging, men heller medføre en noe forsterking av effektene av dagens ferdsel i området. Tiltaket er dermed vurdert å medføre lite negativt omfang for fugl og pattedyr, og dermed liten negativ konsekvens.

3.2.3 Forholdet til Naturmangfoldloven

Som de overstående vurderingene viser er tiltaket ikke vurdert å påvirke utbredelsen av naturtyper, økosystem og arter på en slik måte at det vil stride mot forvaltningsmålene i naturmangfoldlovens §§ 4-5.

3.2.4 Samlet konsekvensvurdering

En sammenstilling av konsekvensvurderingene for fagtema biologisk mangfold er vist i Tabell 3-1.

Tabell 3-1 Sammenstilling av konsekvensvurdering for biologisk mangfold.

Deltema	Verdi	Omfang/påvirkning	Konsekvens
INON	Liten	Intet	Ubetydelig
Vegetasjon og naturtyper	Liten	Intet	Ubetydelig
Fugl og pattedyr	Middels	Lite negativt	Liten negativ

4 Friluftsliv

4.1 DAGENS SITUASJON OG VERDIVURDERING

4.1.1 *Opplevelseskvaliteter*

Altevatn ligger i indre Troms, i et område med store inngrepsfrie områder både nord og sør for vannet. Nord for Altevatn ligger Dividalen nasjonalpark og sør for vannet ligger Rohkunborri nasjonalpark. Altevatn strekker seg 5 mil fra dammen sørøstover mot Leinavatn og svenskegrensa. På svensk side er det også milevis med tynt befolkede fjellvidder og skogsterreng. Altevatn gir mulighet for fiske fra båt om sommeren og isfiske om vinteren. Båttransport om sommeren og skuterløype om vinteren gjør det enkelt å komme seg inn til villmarka i de østre delene av vatnet. Her kan en oppleve naturen på nært hold både ved kortere dagsturer på land og til vanns eller ved lengere flerdags turer.

Vestre del av Altevatn er lett tilgjengelig fra Rv. 847, og særlig hyttefelt I og III som har bilvei. Dette gjør at hytteområdene ved Altevatn er lett tilgjengelig fra øvrige deler av Troms, samtidig som de er et svært godt utgangspunkt for å nå noen av de største inngrepsfrie områdene i Norge.

Opplevelseskvalitetene ved selve Altevatn varierer på grunn av reguleringen av vannet (reguleres mellom HRV 489 og LRV 472). Ved lave vannstander, f.eks. tidlig på sommeren, vil de visuelle kvalitetene av landskapsrommet rundt vannet være noe redusert. Når vannet ligger høyt og om vinteren når det er islagt er området landskapsmessig sett upåvirket av reguleringen.

Vestenden av vannet er preget av de inngrepene som har kommet i forbindelse med vannkraftutbyggingen og den påfølgende utbyggingen av større hyttefelt med tilhørende infrastruktur. Mange av hytteeierne benytter seg av båt om sommeren og skuter om vinteren for transport til og fra hyttene (særlig til hyttefelt II) og videre østover på Altevatn. Reindrifta i området benytter skuter om vinteren og firhjuling om sommeren i forbindelse med sin næringsutøvelse. I tillegg til biltrafikken bidrar denne motoriserte ferdselen til motorstøy og spor i terrenget. Biltrafikken er mest hørbar i hyttefelt III og deler av hyttefelt I, mens båttrafikken er størst nær båtutsettingsplassen i hyttefelt I.

Hyttefelt III har bilvei og parkeringsplasser både sommer og vinter, mens hyttefelt I har bilvei og parkering langs bilveien om sommeren. Hyttefelt II må benytte felles parkeringsplass ved båthavna om sommeren, men vinterstid må både hyttefelt I og II benytte felles parkeringsplasser ved vestenden av vannet. Altevatn blir hyppig brukt som transportåre både sommer og vinter, også til og fra hyttene i hyttefelt II. Området er godt tilrettelagt med båthavn, båtutsettingsplass og mulighet for leie av transport både sommer og vinter. I tillegg blir det utført merking og rydding av turstier i regi av DNT og merking av isfiskeløype (skuterløype) på Altevatn.

Det er også mulighet å leie hytter i området, i tillegg til at det finnes noen åpne buer i de omkringliggende fjellområdene.

Både hyttefelt I og II grenser ned mot strandsonen i Altevatn. I begge hyttefelt er det i dag enkelte tomter som grenser helt ned mot vannet, samt noen naust i hyttefelt I. Siden hyttene er såpass spredt utover er tilgangen til strandsonen likevel god, og områdene gir ikke uttrykk av privatisering eller nedbygging i strandsonen. I tillegg er Altevatn regulert 16,2 m og blir kjørt som et klassisk årsmagasin med nedtapping om vinteren og oppfylling i snøsmelteperioden (Statkraft 2009). Dette betyr at som oftest er vannet er på sitt laveste i starten av mai for så å bli fylt opp utover sommeren og høsten til tappingen starter igjen sist i oktober. Hvor høyt vannet ligger til enhver tid kan variere fra år til år. Det er heller ikke hvert år vannet blir fylt helt opp til høyeste tiltatte vannstand. Dette medfører at det store deler av barmarksesongen er en lett tilgjengelig, men ikke veldig spennende eller vakker strandsone ned mot vannet. En kan også legge til med båt de fleste stedene langs strandsonen rundt hele vannet, men reguleringen medfører at båter ikke kan ankre opp på samme sted over en lengere periode på grunn av endringene i vannstanden.

4.1.2 Dagens bruk og brukere

Hytteområdet ved Altevatn er et av de største hytteområdene for brukere fra Troms og nordre Nordland. Brukere er både lokale, regionale og nasjonale/internasjonale. Den største andelen hytteeiere er lokale fra Bardu kommune, men det er også mange hytteeiere fra regionen for øvrig (Tromsø, Harstad og Narvik), samt fra Sør-Norge (Foshaug pers.medd.). Tyngdepunktet for bruken av hyttene er i påskeferien, helger på senvinteren, i sommerferien og under høstjakta. Lokale hytteeiere som har hytte på nordsiden der det er sommeråpen vei kan også i en viss grad benytte hyttene til dagsturer (Foshaug pers.medd.). Varigheten av oppholdene spenner dermed fra dagsbesøk og helgebeseøk til besøk på en uke eller flere i tilknytning til de lengere feriene. Det er stort sett stor aktivitet i området hele året bortsett fra de mørkeste månedene i perioden desember – januar (Foshaug pers.medd.). Med bedre ordninger med brøyting av vei helt frem til Altevatn om vinteren og det pågående arbeidet med fremføring av strøm kan det forventes en økning i bruksfrekvens også om vintrene. Brukerne er både barn, voksne, eldre og funksjonshemmede (Bardu kommune 2013).

Hytteeierne bruker området til rekreasjon på hyttene, til fot- og skiturer i fjellet, turer på vannet med båt om sommeren og skuter om vinteren for fiske både på Altevatn og videre innover på Leinevatnet.

Andre brukere av området er tilreisende som benytter området til dagsturer i egen regi, brukere av DNT sitt hytte- og stinett, samt tilreisende som deltar på arrangerte innen naturbasert reiseliv. DNT sitt stinett går gjennom planområdet via Altevasshytta som ligger i delområde 1 i hyttefelt I. Arrangører innenfor naturbasert reiseliv arrangerer turer med natur- og villmarksopplevelser og jakt i sentrum.

4.1.3 Aktiviteter

Hovedaktivitetene om vinteren er knyttet til isfiske på Altevatn, Leinevatn og andre nærliggende vann. Områdene for isfiske nås via skuter, og skiturer i tilgrensende dalførene.

Sommerstid er hovedaktivitetene fotturer og fiske i Altevatn og Leinevatn som da nåes med båt, samt jakt på høsten. (Forshaug pers.medd.).

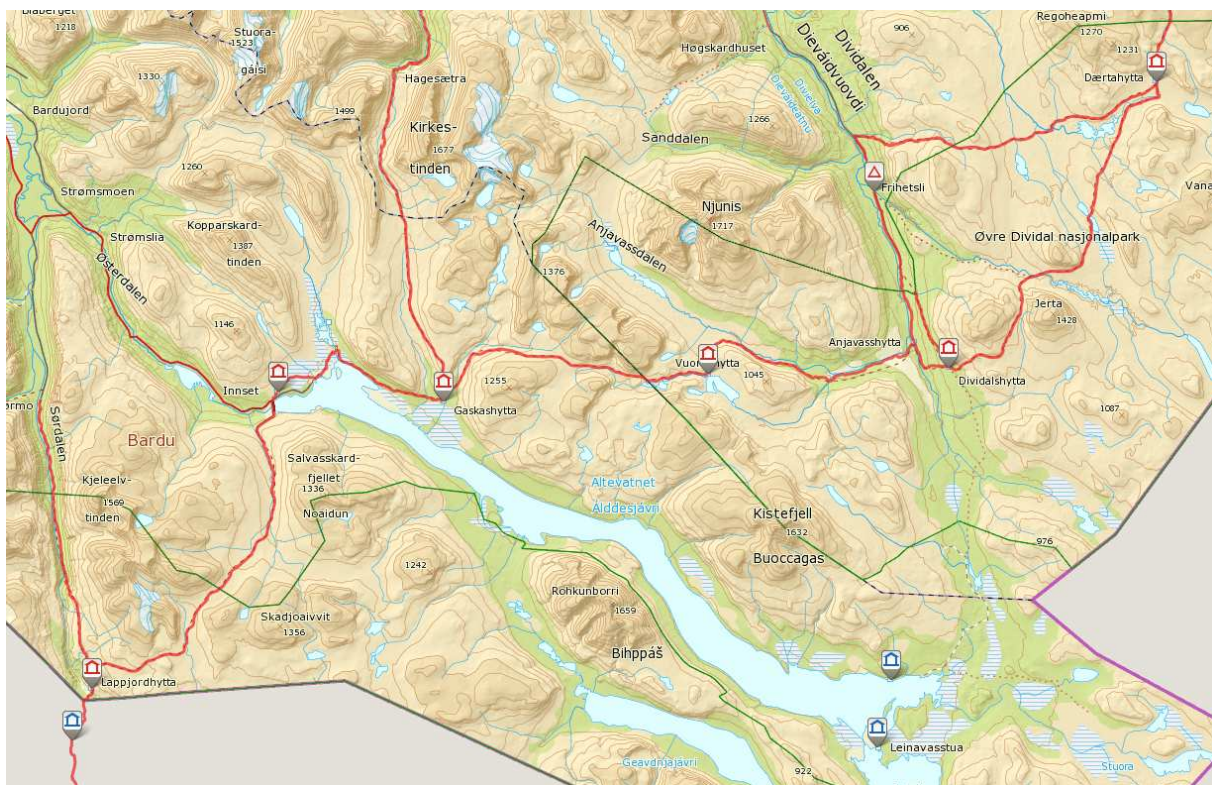
4.1.3.1 Fot- og skiturer

Fjellet Rohkunborri er det høyeste fjellet i Bardu og opphavet til navnet på Rohkunborri nasjonalpark. En toppstur på fjellet gir fantastisk utsikt over Altevatn og Geavdnjajavre.

Altevasshytta som er en turistforeningshytte eiet og drevet av Troms Turlag ligger i delområde 1. Altevasshytta er et godt utgangspunkt for hytte til hytteturer langs merkede ruter i høyfjellet. Hytta er en del av Nordkalottruta (lang, sommermerket rute fra Nordland til Finnmark gjennom Sverige og Finland), E1 (tursti fra Nordkapp til Italia) og Grensesømmen (langs svenskegrensa fra Halden til Treriksrysya). Fra Altevasshytta kan man gå sørover til Lappjordhytta og videre innover i Sverige, eller følge merket rute østover mot Gaskashytta og turishyttene i Øvre Dividalen nasjonalpark. I tillegg drifter Statskog Politioddhytta ved Langbukta i østenden av Altevatn og Leinahytta i nordenden av Leinavatn. Bardu jeger og fiskeforening eier hyttene Toppennytta ved Altevasdammen, Geavdnja ved østenden av Geavdnajávri og Leina i sørøstenden av Leinavatn.

I nærheten av planområdet ligger topper som Kopparskardtinden (1387 moh), Salvasskardfjellet (1336 moh) og Kjeleelvtinden (1569 moh).

Det er under bygging en tursti/turvei på sørsiden av vannet østover til enden av dagens hyttefelt II. Denne kan benyttes både for adkomst til hyttene og til fot- og sykkelturner langs vannet (Foshaug pers.medd.).

Figur 4-1 Hyttenettet i området rundt Altevatn. Røde symbol er DNT hytter, mens blå symbol markerer private hytter.

Merkede turstier i området er stort sett begrenset til DNT sitt rutenett, men terrenget er lettgått, og folk går stort sett på turer innover dalen og på fjell uten tilrettelagte stier (Fuglem pers.med.).

Mye benyttede skiområder er blant annet innover Salvasskardet sørover fra Altevasdammen eller innover Koievassmyran nord for Altevatnet og videre innover ulike daldrag. I påsken og helgene etter påske kjører Bardu Røde kors opp skuterspor til skigåere fra parkeringsplassen mot Salvasskardet og fra parkeringsplassen innover Koievassdalen (Hanstad pers.med.).

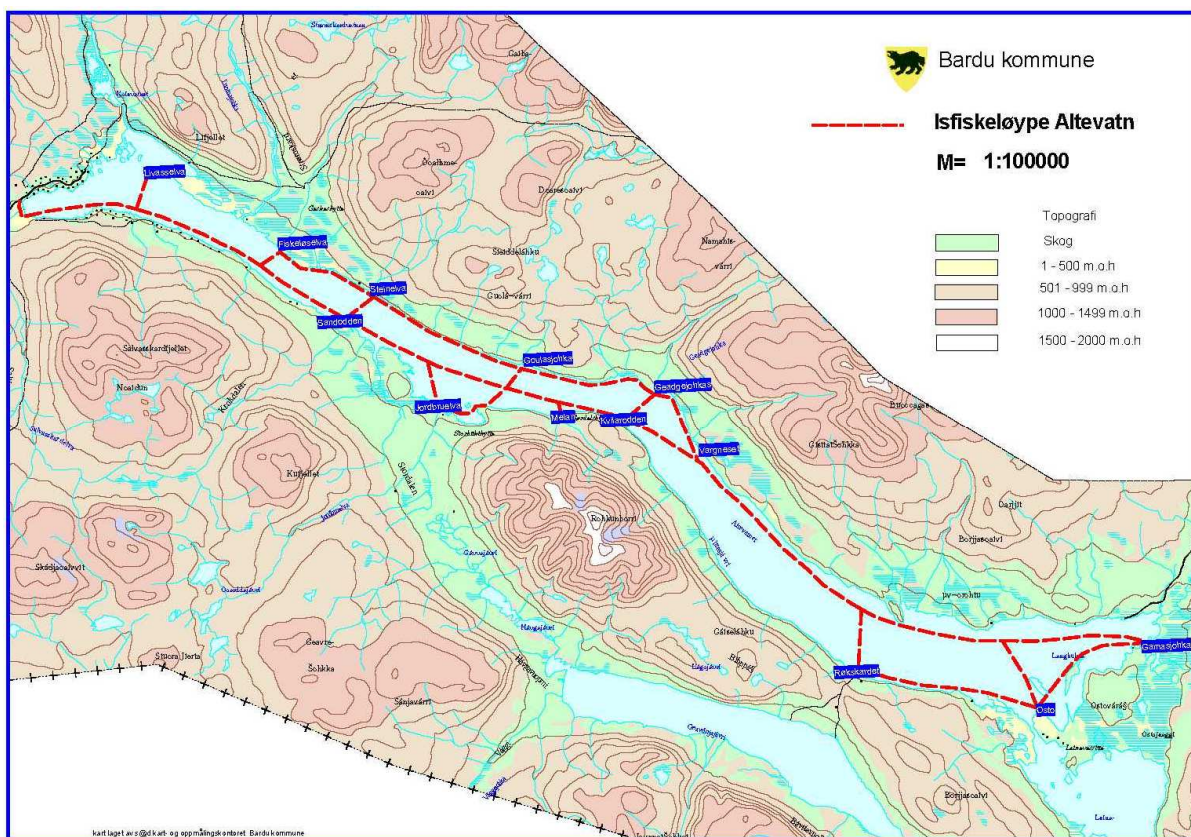
4.1.3.2 Fiske

Det er populært å fiske både i Altevatn, Leinavatn og omkringliggende fjellvann både sommer og vinter.

Om vinteren går det en 10 mil lang skuterløype fra dammen på Altevatn til Ousto og utløpet av Gamselva til ulike områder for isfiske (se Figur 4-2). Løypa åpner 15. februar og er åpen til slutten av mai eller så lenge isen er farbar. Det blir drevet isfiske både på selve Altevatn og i Leinavatn. Alternativt kan man parkerer langs vannet og ta seg videre innover f.eks. Stordalen eller andre tilgrensende dalførere. Sommerstid blir båt benyttet for å nå de samme stedene. Om vinteren blir det arrangert flere isfiskekonkurranser i området, både for funksjonshemmede og andre (Bardu kommune 2013).

I Altevatn er det mest røye og ørekyt, men også noe ørret. De fleste vannene i området har bestander av ørret, røye, lake, abbor og gjedde.

Leinavatn er et attraktivt og godt fiskevatn, og på grunn av enkel tilgjengelighet er Leinavatnet det mest populære fiskevannet. Statskog har anlagt 3 opplagsplasser for til sammen 200 båter i vestenden av Leinavatnet, og om vinteren er det attraktivt isfiske med skuterparkering ved Osta i nordenden av vatnet.

Figur 4-2 Skuterløype på Altevatn åpen for ferdsel fra 15. februar til slutten av mai.

Det blir også fisket i Geavdnajávri som er et attraktivt fiskevatn med fine bestander av stor røye. Det er ca. 50 båter på dette vannet, og Bardu jeger- og fiskeforening har sin mest brukte hytte ved dette vannet (Bardu kommune 2013) som ligger inne i Rohkunborri nasjonalpark. Her blir det drevet garnfiske om sommeren og isfiske på vårvinteren.

Barduelva, som renner ut fra Altevatn, er en svært god både ørret og røyeelv, og det kan kjøpes fiskekort som gjelder fra Bardueivas sammenløp med Salvasskardelva og nedover.

Bardu grunneierlag står for salg av fiskekort på privat grunn og Statskog for fiskekort på statlig grunn.

4.1.3.3 Jakt

Det blir drevet både elg- og rypejakt i området. Områdene rundt Geavdanjåvri er spesielt verdifulle for jakt, først og fremst rype, men også elg (Bardu kommune 2013)

4.1.3.4 Bærplukking

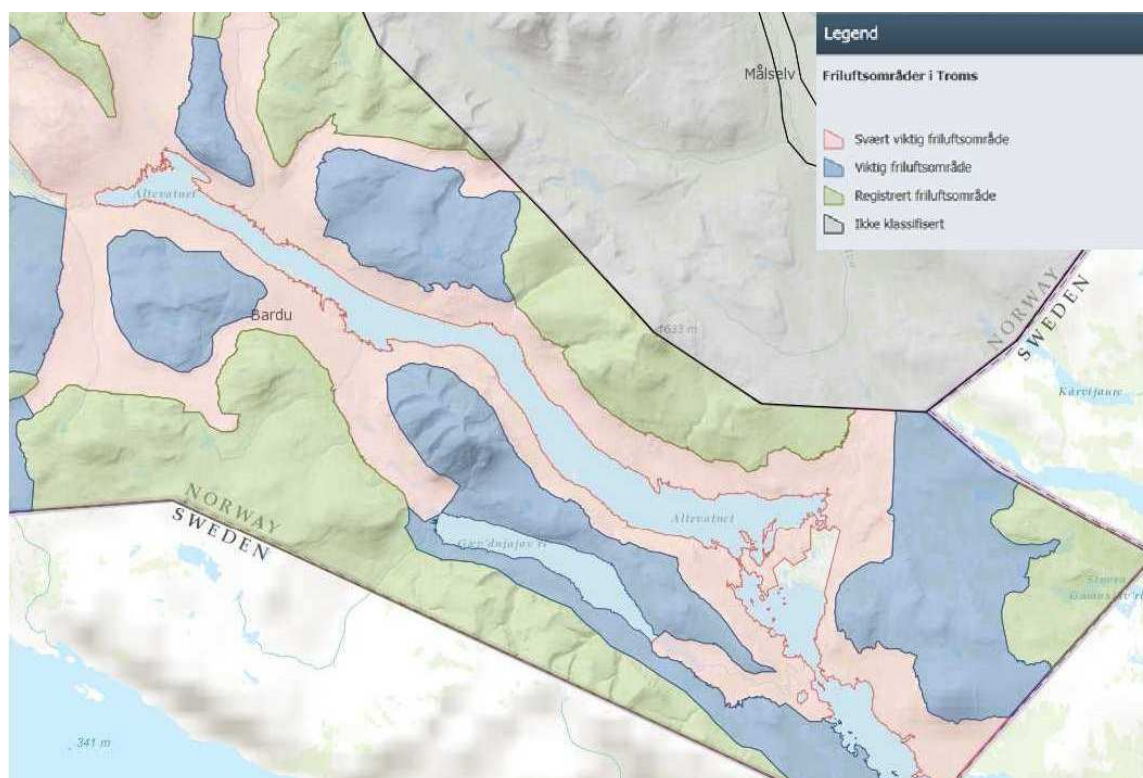
Det er både multer, blåbær og tyttebær i området. Molteplukking særlig bl.a. rundt Geavdanjåvri (Bardu kommune 2013).

4.1.3.5 Andre aktiviteter

Det blir også drevet noe kiting på Altevatn. Dette er en aktivitet som er forventet å vokse i omfang fremover.

4.1.4 Verdivurdering

De mest brukte områdene er selve Altevatn, Leinavatn og de umiddelbare nærområdene til disse vannene, samt tilgrensende daldrag som er benyttet til fot- og skiturer. Kartleggingen av bruken av tiltaks- og influensområdet sammenfaller i stor grad med resultatet av kartlegging av friluftsområder i Troms i regi av Fylkesmannen i Troms og gjennom ført av kommunene (se Figur 4-3).

Figur 4-3 Utsnitt av verdsettning av friluftsområder i Troms utført av Bardu kommune i regi av Fylkesmannen i Troms. Rosa områder har svært stor verdi, blå område stor verdi og grønne områder middels verdi.

Det er derfor valgt å benytte verdivurderingen utarbeidet i forbindelse med verdsetting av friluftsområder i Troms. Nærområdene til Altevatn, Leinavatn og tilgrensende daldrag har fått svært stor verdi, noen av de omkringliggende fjellområdene har fått stor verdi, og områdene noe lenger unna vannene har fått middels verdi.

4.2 OMFANGS- OG KONSEKVENSVURDERING

4.2.1 Byggefase

Dagens hyttefelt ved Altevatn ligger i bjørkeskogbeltet og er forholdsvis utstrakt. Dette medfører at selv om det ligger et betraktelig antall hytter i området oppleves forholdene fra de fleste hyttene som relativt usjenerende på grunn av avstand, vegetasjon og til dels topografi. Støy og aktivitet fra byggearbeidene med maskiner, graving, støpning og snekring, samt transport til og fra byggeplassene, vil likevel kunne virke forstyrrende og høres godt fra de omkringliggende hyttene, og kunne forstyrre ro og fred i og like ved hyttene. En stor del av friluftslivet ved Altevatn er basert på motorisert ferdsel (båt og skuter) og dermed er det ofte en viss motorstøy i området, særlig for delområde 1 og 2 som ligger nærmest båtutsettingsplass/parkeringsplass. Bortsett fra rekreasjon på selve hyttene foregår selve friluftslivutøvelsen ute på selve Altevatn, innover østre del av Altevatn og i dalene og fjellområdene både nord og sør for Altevatn. Ute på vestre del av vannet vil byggearbeidene høres, men i de øvrige turområdene vil dette ikke påvirke naturopplevelsene i vesentlig grad.

Varigheten av en slik utbyggingsperiode er vanskelig anslå, men det er rimelig å anta at tomtene vil forsvinne relativt raskt siden etterspørselen er stor, men utbyggingsperioden kan likevel tenkes å strekke seg over flere tiår, selv om det er forventet at den blir noe kortere.

4.2.2 Etter utbygging

Tiltaket går ut på å bygge maksimum 66 nye hytter i tilknytning til eksisterende hyttefelt ved Altevatnet, samt noe naust/lager til både privat bruk og næringsformål. Dette medfører en utviding av totalt antall hytter fra ca. 280 totalt i området (inkludert hyttene innover Altevatn og på privat grunn nedover mot Innset), noe som tilsvarer en utviding på 23 %. Dersom man regner med de rundt 100 caravanoppstillingsplassene, vil utvidingen på 66 hytter tilsvare omtrent 17 % av dagens overnattingskapasitet på 380 overnattingsenheter. Campingvognene blir stort sett benyttet vinterstid, og belegget sett over året er dermed lavere i campingvognene enn i hyttene. Det er dermed anslått at overnattingskapasiteten ved Altevatn vil øke med omtrent 20 %.

Det er forventet at de nye hyttene vil ha omtrent samme overnattingskapasitet og bruk som de eksisterende hyttene og at nye hyttebeboere vil benytte omkringliggende friluftsområder omtrent på samme måte som dagens brukere. Det er ikke forventet at antallet dagsbesøkende, turister som benytter det tilrettelagte tilbudet av naturbasert reiseliv eller folk som benytter seg turistforeningshyttene vil stige som følge av utbyggingen. Den totale bruken av området til friluftslivsaktiviteter vil dermed ikke øke med så mye som 20 %. Hvor stor den reelle økningen vil bli er vanskelig å kvantifisere da det bl.a. ikke finnes tall for antall dagsbesøk i området.

Dette vil først og fremst medføre at en del flere personer og familier vil kunne benytte seg av det fantastiske turterrenget og friluftslivmulighetene på og ved Altevatn. Flere hytter ved Altevatn vil medføre at enda flere vil kunne benytte seg av Altevatn som base og utgangspunkt for et stort spekter av mulige aktiviteter og utforskning av nye tur- og friluftsområder. Dette er positivt for utøvelsen av friluftsliv i regionen.

4.2.2.1 Planområdet

En fortetting av deler av dagens hyttefelt vil medføre at for noen av hyttene vil det umiddelbare nærterrenget til hyttene falle bort eller «tilhøre» naboens hytte. Dette er terreng som kanskje er viktigst for de minste barna med kort rekkevidde for turer, og som leikeareal. Hvor stor påvirkning dette vil ha på eksisterende hyttebrukere kan variere med dagens bruk av området, antall planlagte hytter og lokaltopografien i området. I utgangspunktet kan dette få negative virkninger for allerede eksisterende brukere av nærliggende hytter, men med god kartlegging i forkant av detaljplanlegging slik at viktige områder kan tas vare på og opprettholdes etter fortettingen bør den påvirkningen av fortettingen kunne reduseres til begrenset i et såpass spredd hyttefelt.

Store deler av friluftslivsaktivitetene ved Altevatn er knyttet til motorisert ferdsel (båt og skuter). Det er derfor forventet at en økning i antall hyttebrukere vil medføre en tilsvarende økning i motorisert ferdsel på vannet, både sommer og vinter. Dette vil først og fremst påvirke eksisterende hytter i hyttefelt 1 som ligger nær parkeringsplass/startsted for skutere, og båtutsettingsplassen. En slik økning i motorstøy er vurdert å kunne medføre en viss reduksjon i opplevelseskvaliteten av områdene umiddelbart i nærheten av planområdet/hyttefeltene, og dette er vurdert å ha en begrenset virkning.

Ingen av delområdene for hyttebygging er planlagt helt ned mot strandsonen, og bare noen naust/lager i delområde 4 og 5 er planlagt ned mot vannkanten. Fortettingen av hyttefeltene vil dermed ikke gjelde strandsonen og tilgangen til strandsonen vil bli som i dag.

4.2.2.2 Influensområdet

En utviding av tallet på hytter vil ikke endre tilgjengeligheten til friluftsområdene rundt Altevatn, men vil medføre flere friluftslivbrukere i området og dermed større press på friluftslivområdene rundt Altevatn, inkludert de indre delene av Altevatn og Leinavatnet. Områdene rundt Altevatn bærer preg av store urørte områder uten mange spor av menneskelige inngrep, noe som vises gjennom de store områdene med villmarkspregede områder både nord og sør for vatnet. Den hyppige bruken av vannet som transportåre både sommer og vinter gjør at friluftslivbruken spres over et stort område, selv om noen områder vil være mer populære enn andre. De som oppsøker de mer avsidesliggende områdene er også kanskje på søk etter stillhet og villmark i større grad enn de som ferdes i hovedtraseene for båt- og skutertrafikken.

Siden områdene innerst i Altevatn og ved Leinavatn representerer et av de mest benyttede og populære områdene i dag er det også forventet at dette området vil få en økning i antall besøkende tilsvarende økningen i hyttebyggingen. Områdene rundt Altevatn og Leinavatnet er likevel vurdert som såpass store, og med såpass mange alternative muligheter for friluftslivutøvelse at verdien av områdene for fremtidig bruk er vurdert å bli litt redusert. Virkningen av hyppigere belastning på friluftsområdene er dermed vurdert å bli begrenset.

4.2.3 Samlet konsekvensvurdering

I planområdet er det forventet at den økte bruken vil medføre økt ferdsel og motorstøy. Dette kan oppleves negativt særlig nær hyttefelt I og III som er mest påvirket av motorisert ferdsel.

I planområdet vil også en fortetting av hyttefeltene redusere tilgjengelige nærområder til de eksisterende hyttene, noe som kan oppleves negativt særlig for barn og andre som benytter de nære uteområdene til hyttene.

Flere hytter vil medføre større press på friluftsområdene, større tetthet av friluftslivutøvere og mer motorstøy, noe som kan oppfattes å ha negativ virkning på opplevelseskvalitetene for noen.

Tiltaket vil også medføre økt bruk av influensområdet og flere friluftslivutøvere innenfor samme området. Dette kan potensielt oppleves negativt for enkelte. Det er likevel vurdert at området totalt sett er av en slik størrelse og at det er såpass mange alternative områder for de som vil oppsøke fred og ro at dette er vurdert å ikke påvirke opplevelsen av naturområdene.

Som nevnt til også flere hytter gjøre området tilgjengelig for flere og medføre at flere vil kunne utøve friluftsliv i områdene rundt Altevatn, noe som vil være positivt for friluftslivet i området.

Totalt sett er det vurdert at det lokalt sett vil være noen negative virkninger av utbyggingen, men at de store friluftslivsområdene rundt Altevatn i liten grad vil påvirkes. I tillegg åpner utbyggingen for at flere kan få tilgang til de storslåtte friluftslivsområdene rundt Altevatn. Dette er vurdert å mer enn oppeie for de lokale, negative effektene, og de samlede virkningene er vurdert å være positive. Konsekvensene blir dermed positive for friluftsliv.

5 Reindrift

5.1 DAGENS SITUASJON OG VERDIVURDERING

5.1.1 *Naturgrunnet og eksisterende inngrep*

5.1.1.1 Berggrunn

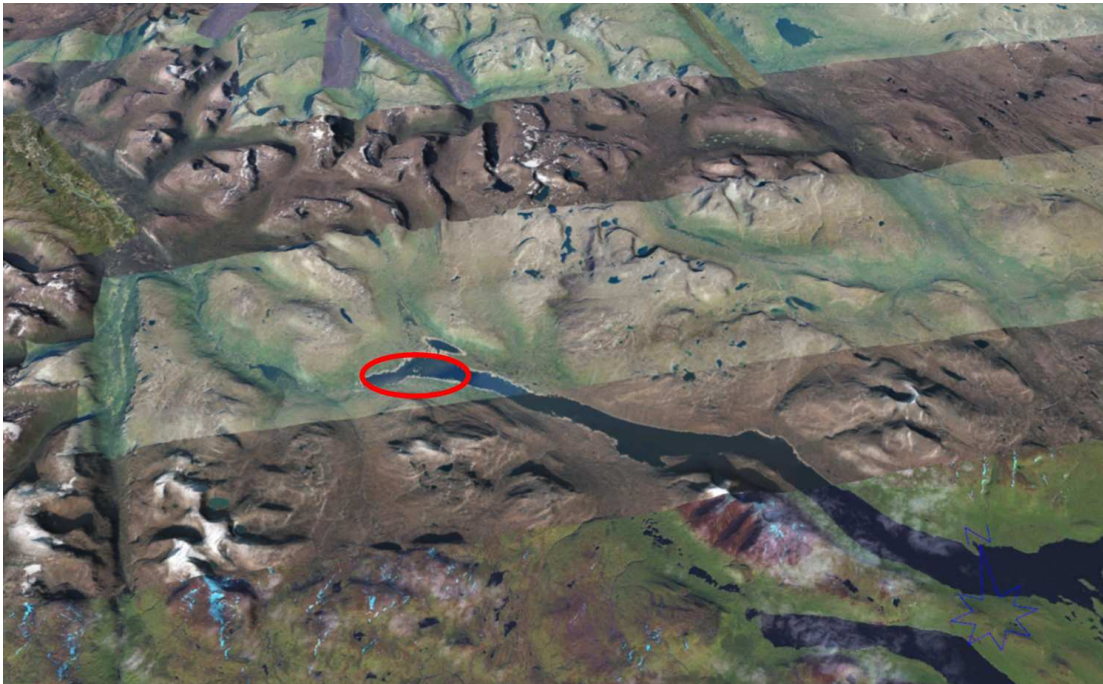
I reindriftssammenheng er det hensiktsmessig å dele berggrunnen i 3 kategorier; kambrosiluriske formasjoner, grunnfjell og sparagmitt. I områder med kambrosiluriske bergarter (gjærne kalkrike bergarter) er det gode forhold for sommerbeiting. Grunnfjell og spesielt sparagmitt (sure bergarter) gir gode vekstbetingelser for lav og dermed gode vinterbeiter (NVE og Reindriftsforvaltningen 2004).

I følge geologisk kart ligger størstedelen av planområdet på kambrosilurbergarter (NGU 2013), disse er lett forvitrbare og næringsrike, noe som altså ofte gir gode sommerbeiter. Bergartene ved vestre del av Altevatn er for det meste glimmerskifer og glimmergneis, som er de mest omdannede og hardeste bergartene i dette segmentet. I den østre enden av Altevatn er det mer grunnfjellsbergarter som er surere og gir gode lavbeiter om vinteren. Morenedekket er generelt tynt eller fraværende i fjellområdene og tykkere i dalbunnene.

5.1.1.2 Topografi

Topografiske forhold vil kunne ha direkte konsekvenser for den fysiske adkomsten til beiteområder (f.eks. bratte terrengformasjoner), og indirekte konsekvenser gjennom klimatisk påvirkning av både kvalitet og tilgjengelighet av beitene (f.eks. "regnskyggeeffekt"). På storskalanivå bidrar store høydeforskjeller til vedvarende framsmelting av næringsrik, spirende vegetasjon om våren og sommeren. På småskalanivå bidrar stor overflatejevnhet i terrenget til økt beitetilgang vinterstid (snaurabber) og bedre beitekvalitet sommerstid (snøleiesamfunn). Dessuten gir vindutsatte høydedrag reinflokkene "ly" for insektplagen på varme sommerdager (luftingsområder) (NVE og Reindriftsforvaltningen 2004).

Terrenget i influensområdet rundt Altevatn består i hovedsak av bølgerende ås og forfjellsterreng oppbrutt av vide, grunne fjelldaler. Dalene ligger på rundt 500 moh, mens fjelltoppene varierer mellom 1000 – 1600 moh. Det varierte landskapet danner en mosaikk av ulike lokalklimatiske forhold som gjør at reinen finner gunstige områder for årstiden.

Figur 5-1 Plan- og influensområdet sett fra lufta. Planområdet er avmerket med rød sirkel. Kilde: Norge i bilder.

5.1.1.3 Klima

Klimaet betyr mye for reinens arealbruk. I kystområder vil rikelig med sommernedbør og høy døgnmiddeltemperatur tidlig på våren gi gode betingelser for planteveksten. Nedbørsrike og kjølige somrer gir dårlige betingelser for insekter som kan plage reinen. Av denne grunn finner en gjerne de beste sommerbeitene her. Vinterstid kan ugunstig klima gi store vindpakkede snømengder og islag i snødekket som helt eller delvis "låser" mattilgangen for reinen. For å finne gode vinterbeiter må reinen flyttes til områder som er nedbørsfattige og så kalde at nedbøren kommer som snø. Her vil reinen finne mat under et tynt og løst snølag. De klimatiske beste vinterbeitene finner vi i kontinentale områder. Viktige unntak finnes i ytre kystområder og på øyer, hvor snøen ikke legger seg om vinteren (NVE og Reindriftsforvaltningen 2004).

Influensområdet rundt Altevatn har kontinentalt klima med kalde og nedbørfattige vintre og tørre somre.

5.1.1.4 Vegetasjon

Liene langs vestre ende av Altevatn og innover tilstøtende daler består stort sett av bjørkeskog på løsmasser med lyng og urter i feltsjiktet. Tregrensen går på ca. 500 moh. Over tregrensen består vegetasjonen av spredte, lave trær, hei- og lyngvegetasjon.

5.1.1.5 Reinens tilpasning til naturgrunnet

Rein lever året rundt på utmarksbeite, hvor den er prisgitt uforutsigbare værforhold og store variasjoner i tilgang og kvalitet av beite både mellom sesonger og mellom år. Gjennom de mest kritiske periodene har reinen et stramt energibudsjett. Beitene skal forsyne reinen med energi til de basale livsprosessene og aktiviteter som beiting, forflytning og forplantning. Simlene skal i tillegg ha energi til å die kalven gjennom sommer og høst. Reinen er tilpasset et skiftende miljø der fôr-opptak og levevis veksler med variasjonene i plantedekket gjennom året. Variasjonen i beiteopptak er knyttet til sesongmessig appetittregulering, fettlagring og evnen til å utnytte ulike typer fôr.

Variasjonene i levevis er knyttet til reinens trekk mellom ulike beiteområder, både i form av regionale trekk mellom sesongbeiter og lokale trekk innenfor samme beiteområde. På tross av sterke tilpasninger til et skiftende miljø, er reinen likevel sårbar for en del miljøforandringer, eksempelvis fysiske inngrep og forstyrrende aktiviteter (NVE og Reindriftsforvaltningen 2004).

I kalvingsområdene må simlene ha mest mulig ro. Forstyrrelser som scooterløyper og annen uro kan føre til at simlen kan kaste kalven eller forlate den. Ut fra dyrevernaven er det et dyrevernavproblem hvis drektige simler utsettes for unødig stress eller skader som snøscooterløyper gjennom vårbeiteområdet kan medføre. Kalvingsresultatet har stor betydning for lønnsomheten i reindrifta. Simlene er meget tradisjonsbundne når det gjelder kalvingsområde, og søker seg til samme stedsområde hver gang.

Scooterkjøring og annen ferdsel på vinter- og vårbeite og kalvingsområder kan føre til uheldige konsekvenser for reindriftsnæringen. Simlene er vare for forstyrrelser om våren både før, under og etter kalvingen. For å sikre at kalven ikke skilles fra simla og at flokken kan være samlet i kalvingsområdet må det ikke være forstyrrende aktiviteter i det området.

Veier kan medføre økt aktivitet i et område, og når reinen har lært seg at det vil være mennesker rundt en veikorridor kan den redusere bruken av de nærmeste omgivelsene. Små skogsbilveier/traktorveier har i enkelte undersøkelser hatt en effekt på ca. 50 % reduksjon i reintetthet mellom 250 – 1200 meter fra veg (Vistnes et.al. 2004).

5.1.1.6 Historisk bruk av planområdet for reindrift

Villreinen har trolig vært i Nordkalottområdene siden isen trakk seg tilbake etter siste istid for ca. 10 000 år siden, og den vandret da mellom sommerbeiter på norskekysten og vinterbeiter i innlandet i Sverige. De første jegerne fanget med sikkerhet villrein i passet mellom Sør-dalen på norsk side og Torneträsk i Sverige for ca. 7000 år siden, men mye taler for at de kan ha vært her allerede 2000 år tidligere. Skriftlige kilder viser at det de siste 2000 år er samene og deres forfedre som har utnyttet ressursene her, enten som jakt- og fangstfolk eller som nomader. På 1500-tallet overtok den nomadiserende reindrifta. Utviklinga i Troms på 1600- og 1700-tallet førte til at samene vår og høst flyttet med reinen mellom skogene på svensk side og kystfjellene og øyene i Troms, og trekkene vår og høst gikk blant annet i områdene forbi Altevatn. Det var opprinnelig samer fra det som nå er Saarivuoma og Talma samebyer fra Sverige som benyttet området på sine vandringer mellom sommer- og vinterbeiter. Grensetraktaten mellom Norge og Sverige fra 1751 inkludert vedlegget Lappekodisillen, samt senere Felleslappeloven av 1883, stenging av grensa mellom Norge og Finland/Rusland i 1852, unionsoppløsningen i 1905 og reinbeitekonvensjonene av 1919 og 1972 med endringer har alle vært med på å endre hvordan områdene på Nordkalotten ble benyttet av de ulike samebyene og reinbeitedistriktene. (Prestbakmo 2002).

På grunn av stadige endringer i tilgang på beiteområder og innskrenkinger i totalt areal som er tilgjengelig for reindriftsnæringen har det i lang tid vært konflikter knyttet til de ulike samebyene og reinbeitedistriktenes bruk av beiteområdene i området. Det ble underskrevet en ny reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige i 2009, men denne er ikke ratifisert (Reindriftsforvaltningen 2013).

Altevasstraktene brukes i dag til beiteområder for det norske Stálonjårga/Hjerttind reinbeitedistrikt, og de to svenske samebyene Talma og Saarivuoma.

5.1.1.7 Eksisterende inngrep og forstyrrelser

Altevatn ble regulert i 1960 og er benyttet i Innset, Straumsmo og Bardu vannkraftverk i Barduelva. Vannkraftreguleringer medfører ofte lengere perioder med utrygg is i reguleringsmagasin, særlig

ved inntak og langs kantene. I tillegg medfører vannkraftreguleringen endrede vannføringsforhold i Barduelva. I følge Hjerttind reinbeitedistrikt (1999) blir isen på Barduelva usikker vår og høst, noe som vanskeliggjør flytting av reinen, og at distriktet ikke får flyttet reinen så tidlig som ønsket til Istindområdet om høsten, og en har måttet flytte tidligere til sommerområdet enn ønskelig.

Hytteutbyggingen ved Altevatn ble starten i begynnelsen av 1900-tallet, mens hovedvekten av hyttebyggingen kom på 1960 og 1980-tallet. I dag er det 235 hytter på statsgrunn i området i tillegg til flere hytter spredt innover langs Altevatn, og oppstillingsplasser til ca. 100 campingvogner ved dammen. Campingplassen er hovedsakelig i bruk vinterstid. Hyttene med tilhørende infrastruktur legger noe beslag på areal som tidligere ble benyttet til beite. I tillegg medfører menneskelige trafikken og ferdselen, hunder og ferdsel med båter og skutere at reinen blir forstyrret og unngår å bruke områdene nærmest hyttene (Hjerttind reinbeitedistrikt 1999).

Militære aktiviteter i området, bl.a. kjøring med bandvogner, skutere og graving av stillinger, forårsaker også ofte forstyrrelser for reinen og merarbeid for reinbeitedistriktet. Særlige forstyrrelser skaper aktiviteter nær flytte- og trekkeier (Hjerttind reinbeitedistrikt 1999).

Rypejakt med jakthunder kan også forstyrre reinen i parringstiden, og det kan være vanskelig å samle og jage reinen dersom det drives denne typen jakt i nærområdene (Hjerttind reinbeitedistrikt 1999).

5.1.2 Hjerttind reinbeitedistriks bruk av tiltaks- og influensområdet

5.1.2.1 Administrative forhold

Stálonjarga/Hjerttind reinbeitedistrikt har et bruttoareal på 1004 km². I tillegg brukes Altevatn reinbeitedistrikt til vinterbeite med et areal på 2206 km². Av dette området er det særlig området fra Gaskasvaggi og nordover som er brukt med et areal på areal 896 km². Videre er Fagerfjellet brukt delvis til vinterbeite med et areal på 457 km². Stallonjarga eller Hjerttind/Altevatn/Fagerfjell har dermed et totalt bruttoareal på 3667 km².

Distriktet har yttergrenser i kommunene Bardu, Salangen, Dyrøy, Sørreisa, Målselv og Lenvik. Distriktsgrensene bygger i hovedsak på distriktsinndelingen av 1963, samt av norsk/svensk reinbeitekonvensjonens bestemmelser av 1972 og Landbruksdepartementets vedtak av 1991 ang. Fagerfjell.

Det er 9 driftsenheter (familier) med 29 medlemmer i distriktet (Hjerttind reinbeitedistrikt 1999, bekreftet Oskal pers.medd. 2013).

5.1.2.2 Beite- og driftsforhold

Hjerttind/Altevatn/Fagerfjell reinbeitedistrikt har de siste ti årene hatt mellom 1400 – 1900 rein (pr. 1. mars)(Reindrifftsforvaltningen 2013).

31 % av vårflokken (8 033 kg fordelt på 273 dyr) ble tatt ut til slaktning i driftsåret 2011/12, noe som gav en produksjon pr. livrein på 5,5 kg/dyr, noe som er blant de høyeste produksjonstallene for de rapporterte distriktene i Troms (Reindrifftsforvaltningen 2013).

Det er stor kapasitet på gode sommerbeiter i distriktet i forhold til beitekapasiteten til andre årstider. Beitetider, topografi, vær og snøforhold bestemmer i stor grad driftsforløpet for reindriften i distriktet. Blant forannevnte faktorer er det en del variasjoner som gjør at enkelte år må foreta visse justeringer i bruken av områdene. Ettersom deler av reinbeitedistriktet i enkelte år brukes

både som helårsdistrikt og som sesongbeitedistrikt, er det ikke helt markerte grenser mellom de ulike årstidsbeitene. Likevel fører både terreng, beite og snøforholdene til at det har dannet seg et system i bruken av distriktet til ulike årstider (Hjertind reinbeitedistrikt 1999).

Områdene ved Altevatn blir av Hjertind reinbeitedistrikt benyttet fra senhøsten og hele vinteren. Reinen kommer til områder oftest i månedsskiftet oktober/november og blir til slutten av april, avhengig av vær- og føreforhold, snøsituasjonen, tilgjengelige beiter, mattilgang i de ulike beiteområdene etc. Deler av områdene som er benyttet til høstbeite er vist i Figur 5-2 og bruken av områdene til vinterbeite er vist i Figur 5-3. Noe av det mest intensivt brukte vinterbeite ligger i vestenden av Altevatn og vises på Figur 5-3 som tette skraveringer, samt i østenden av Altevatn i området Mannačearru (se Figur 5-7).

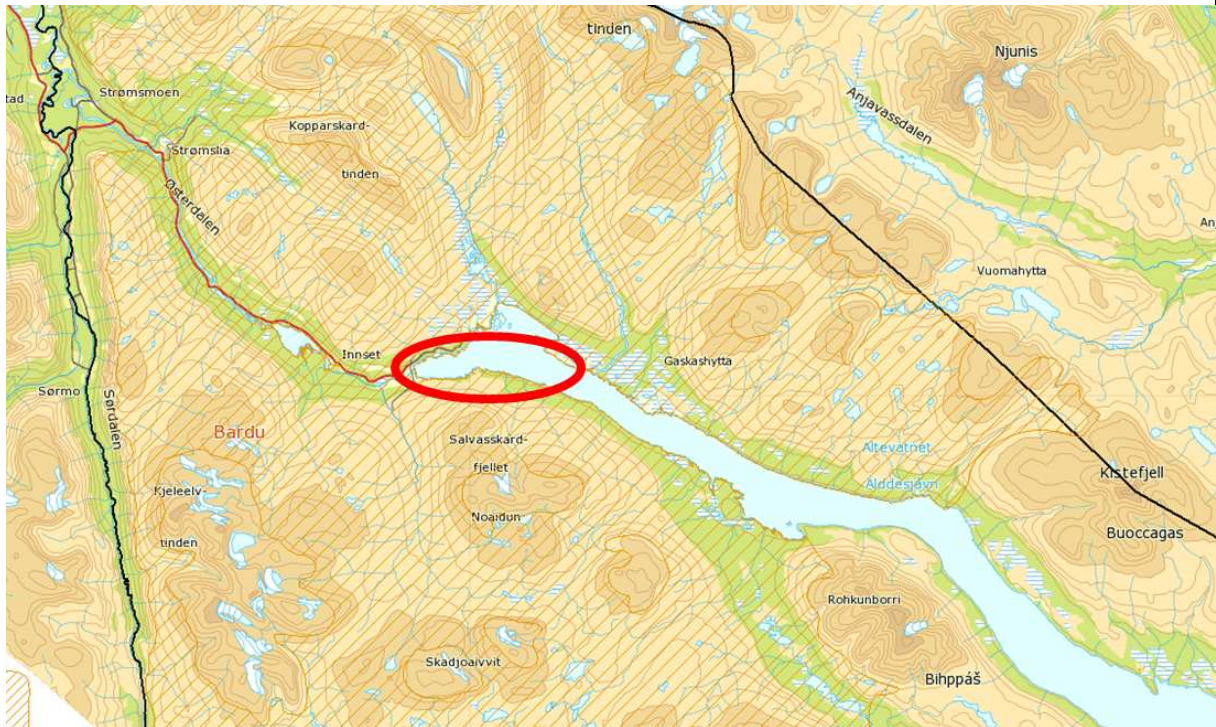
Vinterbeite er helt klart en minimumsfaktor for Hjertind reinbeitedistrikt. Altevatn ble vinterbeiteområde for Hjertind reinbeitedistrikt etter norsk-svensk reinbeitekonvensjon av 1972. En av utfordringene til Hjertind reinbeitedistrikt er at disse områdene blir beitet av svenskeid rein tidligere på året, slik at beiteområdene i stor grad er nedbeitet når Hjertind reinbeitedistrikt har bruk for området (Oskal pers.medd.). Hjertind reinbeitedistrikt deler derfor flokken sin ofte i flere mindre flokker om vinteren for å lettere finne vinterbeite (Hjertind reinbeitedistrikt 1999).

Sør for Altevatn i den vestre enden av vannet ligger et oppsamlingsområde som benyttes til å samle reinen blant annet ved flytting og når reinen skal samles i gjerde. Dette området blir benyttet i alle fall to ganger i året, men kan også benyttes oftere i noen år (Oskal pers.medd.). I vestre ende av Altevatn går det også flere flyttleier som både krysser vannet, går langs vannet over lengere strekninger og som krysser elva et stykke nedstrøms dammen. Disse blir benyttet blant annet når reinen skal flyttes mellom ulike beiteområder eller samles. Flyttleiene og oppsamlingsområdene er vist i Figur 5-4. I tillegg har Hjertind en gjeterhytte ved Koievatnet og to hytter i vestenden av Altevatn, samt et skille/opplastingsgjerde og et slaktegjerde i vestenden av Altevatn.

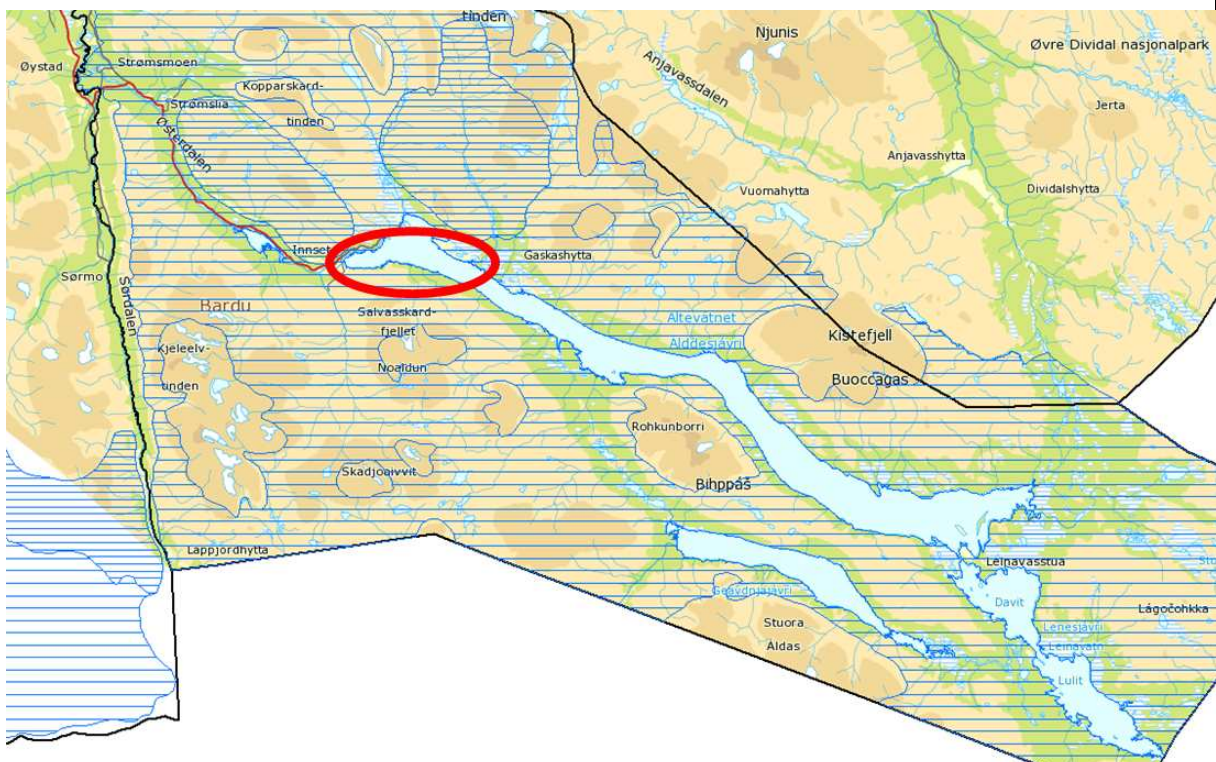
Stadige forstyrrelser gjør det vanskelig for reinen å roe seg, og dermed blir det vanskelig å samle og flytte reinen på en effektiv måte. Reinbeitedistriktet prøver derfor i dag å legge aktiviteter som samling og flytting av reinen til perioder det ikke er så mye ferdsel i hyttefeltene, selv om dette ikke alltid lar seg gjennomføre i praksis.

Hjertind reinbeitedistrikt har i driftsåret 2011/12 tapt omtrent 56 % av de fødte kalvene og 16 % av voksne dyr (i forhold til dyretall ved driftsårets start). En overveiende prosentdel av dette, henholdsvis 96 % av kalvene og 88 % av de voksne dyrene er tapt til fredet rovvilt (Reindrifftsforvaltningen 2013). I Troms generelt er ca. 37 % av rovvilttapene på grunn av skader etter gaupe, 22 % på grunn av jerv, 25 % på grunn av kongeørn og 16 % er uspesifisert, fredet rovvilt (Miljødirektoratets Rovbase 2013).

I tillegg til direkte angrep, kan rovdyr skremme rein utfor fjellskrenter eller ut i elver, eller medføre økt press på beiteressurser i områder med mindre press fra rovdyr. Rovviltet kan skremme og fortrenge rein fra de tradisjonelle reinbeiteområdene til områder som reinen vanligvis ikke bruker. Økende rovviltbestander er dermed med på å begrense bruken av reinbeiteområder. Ved rovdyrangrep og ettervirkninger av slike angrep er det viktig å ha reservearealer som reinen kan bruke å flykte til.

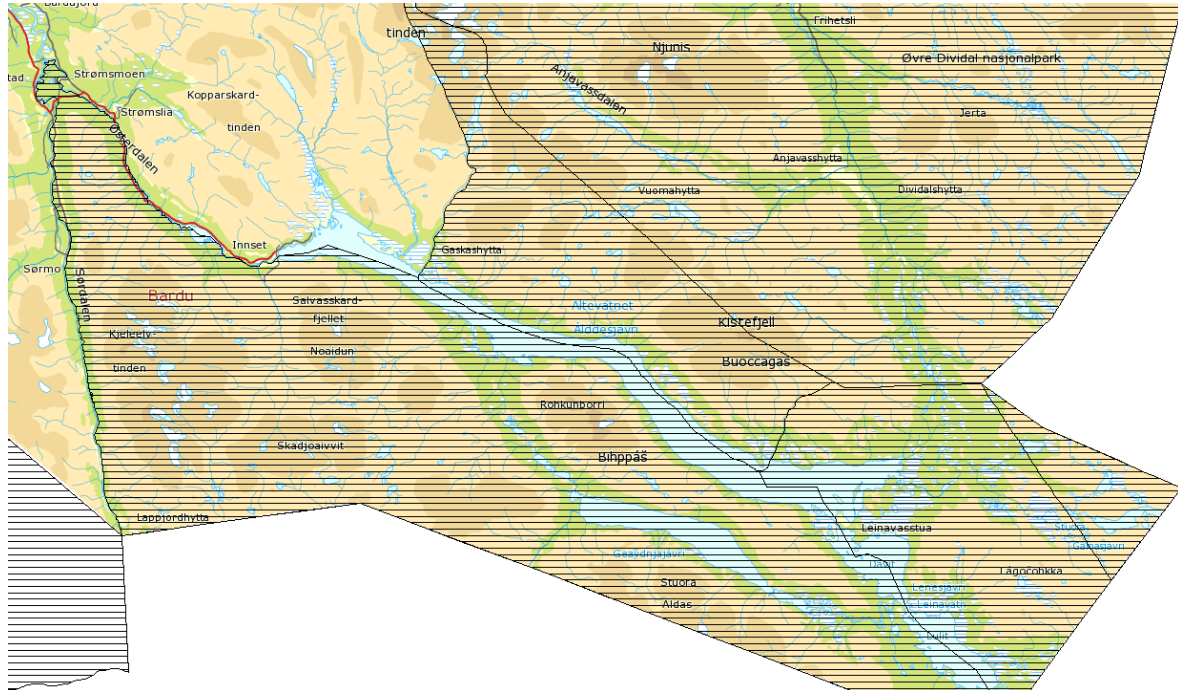

Figur 5-2 Brun skravering angir høst/vinterbeite 2 for Hjertind reinbeitedistrikt. Kilde: Reindriftsforvaltningen 2013_b.

Figur 5-3 Vinterbeiter ved Altevatn for norsk rein. Tett skravering er vinterbeiteområde 1 og grov skravering er vinterbeiteområde 2. Kilde: Reindriftsforvaltningen 2013_b.

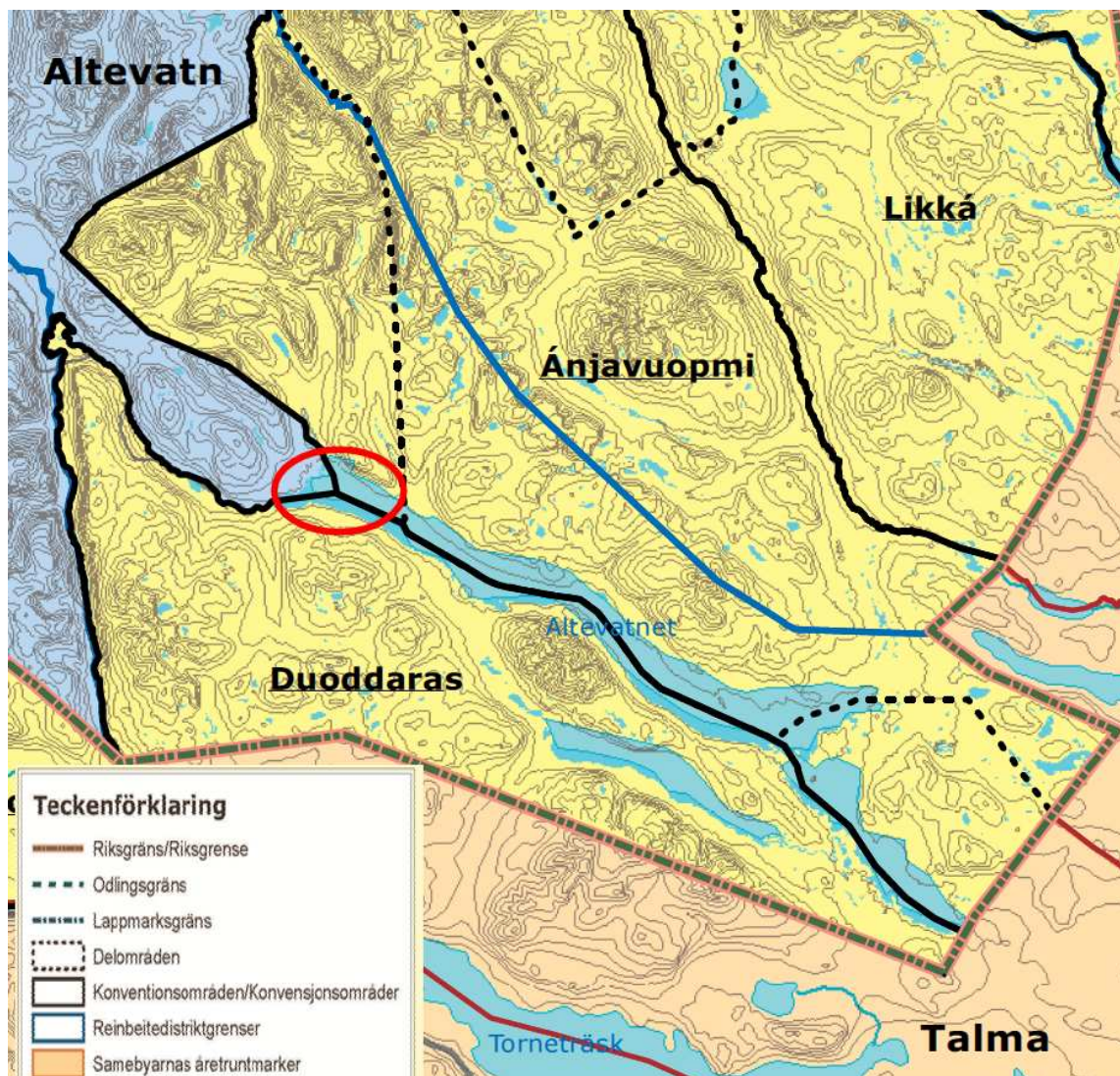
oppdemmingen av Altevatn ble disse boplassene liggende under vann, og ble flyttet til et område like vest for delområde 7. Området har ikke vært benyttet på flere tiår, men det ligger fremdeles mange spor etter boplassen i området (se Figur 5-6 og Figur 5-8).

Figur 5-5 Kart over områdene med konvensjonsbeite rundt Altevatn. Talma sameby har beiterett i det skraverte området sør for Østerdalen/Altevatn og Saarivuoma sameby i området nord for Altevatn, øst for Gaskkasvaggi. Kilde: Reindriftsforvaltningen 2013_b.

Figur 5-6 Rester etter koie fra Talma sameby like vest for delområde 7. Disse ble bygget etter at Altevatn ble demmet opp, men boplassen har ikke vært brukt på flere tiår.

Figur 5-7 Planområdet er markert med rød sirkel. Gule områder viser svenske samebyers konvensjonsbeiteområder i Norge. Stiplet linje til høyre for planområdet er skillelinjen mellom delområde A og B i konvensjonsområdet Ánjavuopmi. Stiplet linje i sørvestre del av Ánjavuopmi viser grensene for Mannanceárru, et mulig vinterbeiteområde for Hjerttind reinbeiteområde. Kilde: Konvensjonen mellom Norge og Sverige om grenseoverskridende reindrif, Kartvedlegg 1.

Siden først på 1970-tallet har Talma sameby hatt hovedmerkegjerdet i Láirevaággi, øverst i Salvasskardet ca. 10 km sør for dammen på Altevatn. Her er det nå bygget en liten sommerby der familiene har sine hytter og holder til to-tre uker i juli i forbindelse med merking av reinen. Før merkinga starter kommer de fleste reieneierne hit med bil til Altevatn og går, kjører eller tar helikopter opp til sommerplassen.

Figur 5-8 Rester etter den gamle boplassen til Talma sameby.

5.1.3.2 Saarivuoma sameby

Saarivuoma hadde i 1999 registrert drøye 9000 rein (Prestbakmo 2002_b).

En gruppe fra Saarivuoma har hatt tilhold ved Altevatn om sommeren og reinen beiter i områdene nord for Altevatn, øst for Gaskkasvággi. De har fått regulert inn et område for sommerbosted ved parkgrensa på Altevasshøgda ca. 6 km nord for Langbukta i østre ende av Altevatnet der de har tillatelse til å føre opp 46 hytter (Prestbakmo 2002_b).

Dersom den fremforhandlede reinbeitekonvensjonen som ble undertegnet i 2009 blir lagt til grunn i fremtiden vil svensk reindrift i framtiden kunne benytte områdene som i dag, men uten spesifikke krav om datoer for beitetider og fastsatte tall på antall rein, og samebyene vil dermed få større styring selv med bruken av beitelandet. I følge konvensjonen vil konvensjonsområdet Ánjavuopmi, område A i sin helhet kunne benyttes som beiteområde for Saarivuoma sameby, og Ánjavuopmi, område B kan benyttes av Saarivuoma i perioden 1.april – 15.oktober og av Hjertind reinbeitedistrikt 1.november – 31. mars. I tillegg skal Hjertind reinbeitedistrikt kunne benytte området Mannančeárru i østenden av Altevatn som vinterbeite når beiteforholdene er vanskelige på distriktets beiteområder i Norge og Sverige (se Figur 5-7).

5.1.4 Verdivurdering

Selve planområdet er del av høstvinterbeite og vinterbeite for Hjertind reinbeitedistrikt, men er nok mindre benyttet enn de omkringliggende område på grunn av nærheten til områder med mye menneskelig aktivitet. Det går flyttleier gjennom alle de tre hyttefeltene, og hyttefelt II grenser inntil et oppsamlingsområde. Hyttefelt II benyttes også som sommerbeite for Talma sameby. Planområdet er vurdert å ha stor verdi i områdene med trekkveier og oppsamlingsområde. For

Øvrig vurderes området å ha middels verdi med grunnlag i den reduserte bruken av selve planområdet på grunn av eksisterende hyttebebyggelse og ferdsel.

I influensområdet er oppsamlingsområdet sør for hyttefelt II og trekkveiene nord, øst og vest for hyttefeltene vurdert å ha stor verdi for reindrift siden dette er områder med høy bruksfrekvens. Også områdene som benyttes som vinterbeite for Hjertind reinbeitedistrikt har fått stor verdi siden vinterbeite er minimumsbeite i distriktet. Området har middels verdi som høstvinterbeite. Sommerbeitene til de svenske samebyene er vurdert å ha middels verdi, men det presiseres at det er knyttet usikkerheter knyttet til denne vurderingen på grunn av manglende datagrunnlag. Influensområdet har ikke verdi som kalvingsland eller øvrig vårbeite for Hjertind reinbeitedistrikt. Det foreligger ikke opplysninger som tyder på at de svenske samebyene benytter influensområdet til kalvingsland, men som tidligere presisert er det knyttet usikkerhet til dette, og svensk reindriftsnæring har beiteretter i konvensjonsområdene fra 1. mai og altså i perioden med kalving.

5.2 OMFANGS- OG KONSEKVENSVURDERING

Inngrep i naturen kan føre til direkte og indirekte tap av beiteland for reinen eller driftsmessige forstyrrelser i reindriften. Dette kan igjen gi populasjonsdynamiske effekter som følge av at området får nedsatt bæreevne og at dyrene dermed får nedsatt kondisjon/vekt og produksjon (Skogland 1990; Skogland 1994; Colman, 2000; Keller og Bender 2007).

Hvor store disse effektene er og hvor sterke effekter som påvises i forskningsrapporter varierer fra studie til studie og mellom ulike grupperinger innenfor forskningen. Det er også gjort mer forskning på villrein enn på tamrein, og resultatene fra forskning på villrein kan ikke uten videre overføres til tamrein. Generelt kan det påvises at tamrein i mindre grad blir påvirket av inngrep og menneskelige forstyrrelser enn villrein og at effekten av forstyrrelser henger sammen med tamhetsgraden for flokken og type rein. På vårparten vil typisk simler med kalv reagere sterkere på forstyrrelser enn annen rein.

Ved tekniske inngrep er det menneskers tilstedeværelse og bevegelser som vekker sterkest frykt hos reinen. Nelleman m.fl. (2001), Jordhøy (1997), Hill (1985) og Northcott (1985) rapporterer at reinsdyr/caribou viser størst frykt/flukt-adferd i anleggsfasen, siden dette er den perioden det er mest menneskelig aktivitet, men at dyrene kan komme tilbake etter at anleggsarbeidet er ferdig.

Når det gjelder mekaniske forstyrrelser blir som regel stasjonære kilder oppfattet mindre truende enn kilder som beveger seg. Generelt vil en forstyrrelseskilde som opptrer regelmessig kunne føre til en relativ rask tilvenning. En høy grad av regelmessighet kan gi tilvenning til omfattende og komplekse forstyrrelser (Aanes m.fl.1996).

Effekter av inngrep og menneskelige forstyrrelser deles i direkte effekter og indirekte effekter.

Direkte effekter

Direkte beitetap kan være fysisk tap av beiteland til ulike typer inngrep. For enkelte utbygginger kan de direkte tapene være store. Dette gjelder for eksempel vannkraftutbygginger der frodige områder langs vassdrag kan bli neddemmet. For andre utbygginger er de direkte beitetapene begrenset (Coleman og Eftestøl 2010).

Indirekte effekter

Indirekte tap omfatter de områdene som blir mindre brukt av reinen som følge av menneskelig aktivitet og forstyrrelser, dette kalles ofte unnvikelseeffekter. Det kan også være områder hvor dyrene fortsatt er, men at de er mer urolige som en følge av inngrepet. For eksempel kan dyr få tap i beitetid og forhøyet energibruk ved at de bruker mer tid på frykt- og fluktatferd. Denne typen atferd kan redusere dyrenes kondisjon (Coleman og Eftestøl 2010). Det er vanskelig å si sikkert om tap av beitetid og forhøyet energibruk er en følge av forstyrrelser, og om det slår negativt ut på dyrenes kondisjon, fordi dette også vil avhenge av en rekke andre faktorer som f.eks. insektstress og snøsmelting/vekstsesong. Mens de direkte arealtapene vanligvis er lette å fastsette og omfatter små arealer, dreier de indirekte tapene seg om relativt store områder og er vanskeligere å beregne.

5.2.1 Byggefase

Det meste av utarbeidene ved hytteutbyggingen er forventet å skje i sommerhalvåret på grunn av vær-, klima- og lysforhold. Noe arbeid, bl.a. transport av materiale på skuter, kan ventes å skje om vinteren. Det vil være stor usikkerhet knyttet til varighet av byggearbeidene for et slikt type tiltak. Dette vil avhenge av hvor raskt hyttetomtene blir solgt, og dernest hvor raskt nye hyttebyggere setter i gang med byggingen. Hyttebyggingen vil i anleggsperioden medføre støy og menneskelig aktivitet, og på tider av året og uken da det ellers er rolig i hyttefeltene. Omfanget av denne støyen og aktiviteten vil variere helt med hvor mange hytter som til enhver tid blir bygget, og avstanden mellom de ulike byggeprosjektene. Teoretisk sett kan det bli en viss byggeaktivitet ved Altevatn i sommerhalvåret flere tiår fremover, men dersom etterspørselen er stor kan det ventes at de fleste hyttene blir bygd i løpet av en kortere periode.

Støy og menneskelig aktivitet kan holde reinen på avstand og bidra til at den ikke får ro til å beite. Dette er allerede en effekt av dagens aktivitet rundt hyttefeltene, men vil bli forverret i en slik utbyggingsfase. Størst effekt er dette ventet å få i hyttefelt II som er minst påvirket av støy og menneskelig aktivitet i dag, samt at dette feltet vil bli utvidet til å omfatte et område som ikke har hytter i dag. Hyttefelt I og III ligger i områder som ikke blir direkte benyttet som beiteområder sommerstid og som fra før har mye mer menneskelige aktiviteter og større belastning i form av biltrafikk, parkeringsområder, inn- og utsetting av båter, båttrafikk til og fra båtutsettingsplassen etc.

Det er vanskelig å vurdere i hvor stor grad selve byggeaktiviteten vil påvirke beiteressursene for Talma sameby all den tid vi ikke har detaljert kjennskap til beitebruken i området, men det er vurdert at byggeaktivitetene vil redusere ressursgrunnlaget som følge av forstyrrelser, og omfanget i anleggsfasen er vurdert å være middels negativt også fordi byggeaktiviteten er forventet å strekke seg ut i mange år fremover.

5.2.2 Etter utbygging

5.2.2.1 Direkte effekter

De direkte effektene av tiltaket er begrenset til det direkte arealbeslaget som følge av hyttebyggingen. Dersom en legger til grunn at hver hytte har en grunnflate på 100 m² inkl. eventuelle uteboder, verandaer etc. vil dette totalt sett beslaglegge et areal på 6 600 m², eller 6,6 daa. Det totale arealbeslaget er dermed lite sett forhold til de tilgjengelige beiteområdene, og er ikke det forhold som representerer størst effekt. Omfanget er vurdert til lite negativt.

Utvidingen vil også medføre direkte arealbeslag i flyttveier i delområdene 9 og 6, og i oppsamlingsområdet som omfatter deler av delområde 8. Arealbeslag i flyttveiene og oppsamlingsområdet er sett på som en stor ulempe for reindriften da dette vil vanskeliggjør

arbeidet med flytting. Arealbeslag i flyttveiene og oppsamlingsområdet er vurdert å få middels/stort negativt omfang.

5.2.2.2 Indirekte effekter

Reinens instinkt medfører en frykt- og fluktadferd når den oppdager predatorer i landskapet, og mennesket har vært en viktig predator for rein i tusener av år (Colman og Eftestøl 2010). Innenfor tamreindrift har det vært en seleksjon på de tammeste dyrene i mange hundre år, og det er antagelig dette som har gitt seg utslag i at opprinnelig villrein har større skyhetsgrad enn forvillet tamrein (Reimers m.fl. 2006). En ytterligere årsak til forskjeller i tamhetsgrad er også ulik lærling/tilvenning i ulike reinbeitedistrikter, og selve tamhetsgraden er av stor betydning for hvordan rein reagerer på ulike inngrep og forstyrrelser (Colman og Eftestøl 2010).

Forskning på regionale effekter av hyttefelt viser at villrein reduserer bruken av områder innenfor 5-15 km fra hyttene med 50 – 100 % (Vistnes, Nellemann og Bull 2004). For tamrein er det registrert redusert bruk av en 4 – 10 km sone, avhengig av størrelsen på hyttefeltet. Hyttefelt er dermed den typen inngrep med påvist størst negativ effekt på rein, selv i perioder med lite folk og trafikk rundt hyttene, og det er dokumentert økt beitebelastning som følge av at reinen blir presset sammen på et mindre område (Vistnes, Nellemann og Bull 2004). En del av denne skadevirkningen som følge av hyttefelt kommer av utøving av ferdsel og friluftsliv i områdene rundt hyttefeltene. Flere studier har påvist unnvikelse av områder rundt hyttefelt med vekt på skiløyper eller stier som ligger inntil hyttene. Fluktstudier har vist at rein kan skremmes 150 – 900 m bort fra personer uten at det i Vistnes, Nellemann og Bull (2004) er spesifisert om dette gjelder villrein eller tamrein. Generelt kan det sies at unnvikelsessonen utgjør 0,5 – 1 km fra løyper og stier, men ved mer spredt og tilfeldig bruk av terrenget til friluftsliv har sannsynligvis mindre og mer kortvarig betydning for reinen. Det samme forholdet gjelder for jakt som naturlig er spredt og lite relatert til bestemte lokaliteter. Så sant reinen ikke blir skremt igjen og igjen, og man tar allmenne hensyn til reindriften, kan man anslå at jakt har begrenset innvirkning på reindriften i forhold til permanente inngrep (Vistnes, Nellemann og Bull 2004).

Vistnes, Nellemann og Bull (2004) har ikke funnet regionale studier på rein og snøskuter eller firhjulinger, men antar at dersom det forekommer betydelig trafikk på bestemte løyper kan det etter hvert oppstå unnvikelseeffekter, slik at områdene rundt disse løypene får redusert bruk av rein. I følge Oskal viser reinen mindre fluktadferd i møte med skutere enn skigåere siden reindriftnæringen selv i større grad benytter skutere.

Oskal (pers.medd.) viser til at aktivitetene knyttet til hyttefeltene medfører at reinen holder seg på avstand, og unngår i større grad områdene rundt hyttefeltene, noe som vises ved at vegetasjonen nær hyttene er mindre nedbeitet enn i områdene lenger fra hyttene. Han er også av den oppfatning at trafikken og ferdselen i tilknytning til hyttefeltet skremmer reinen til å holde seg borte fra disse områdene, og gir reinen lite ro. Grunnen til denne unnvikelseeffekten ser han på som en kombinasjon av aktiviteter i selve hyttefeltet, skigåere i terrenget rundt hytteområdene og særlig sammen med hund, kjøring med hundspann og skuterkjøring. Skuterkjøring oppleves i størst grad som et problem ved flytting langs flyttleiene over vannet, da skuterkjøringen stort sett er begrenset til løypa på vannet der reinen ikke oppholder seg ved beiting.

De indirekte effektene i form av unnvikelse i områdene rundt hyttefeltene er allerede registrert av reiene i områdene ved Altevatn, og med en forventet økning i bruken av området er det trolig at denne effekten vil forsterkes. Det er dermed ikke sagt at unnvikelseeffekten nødvendigvis øker like mye som økningen i ferdsel. Det er forventet at de nye brukerne av området vil benytte området stort sett innenfor de samme avstandene fra hyttene som dagens brukere og med en

tilnærmet lik brukssyklus med besøkstopper i påske, helger på ettervinteren, om sommeren og under høstjakt. Det vil dermed trolig heller bli en foretting av ferdsel og friluftslivutøvelse innenfor de områdene og de tidsrommene der folk allerede ferdes i dag, og at unnvikelseeffekten blir forsterket innenfor disse områdene og periodene. Det er også trolig at reinen i enda større grad vil unngå områdene den til en viss grad unngår også i dag, og det kan også skje at unnvikelseeffekten virker på noe lengere avstand på grunn økte forstyrrelser. Dette vil være negativt for reinen fordi den i enda mindre grad vil klare å utnytte beiteområdene i nærheten av hyttefeltene og det tilgrensede området der folk vil ferdes. Den vil også i enda mindre grad klare å få ro rundt beitesituasjonen i de periodene det er mye aktiviteter i hyttefeltene. Særlig negativt vil det være fordi det kan være enda vanskelig å få reinen til å roe seg nær f.eks. oppsamlingsområdene. Bortsett fra i årene med bygging av hyttene er for øvrig aktiviteten forventet å følge samme hovedmønsteret som i dag, og at det fremdeles vil finnes perioder med lite ferdsel i området, men en viss økning i ferdsel utenom hovedsesongene må påregnes.

Selv om hovedtyngden av tiltaket vil komme som en foretting av eksisterende hyttefelt vil utvidelsen av hyttefelt II mot øst medføre beslaglegging av et areal som i dag ikke har vært vesentlig benyttet til hytter (per i dag ligger det en gammel hytte helt i østenden av området). Dette vil forskyve forstyrrelsene lenger mot øst og medføre at et areal langt større enn det direkte beslaglagte arealet i seg selv mister mye av sin verdi som beiteområde for reinen.

For reindriften er det viktig å huske at effektene av denne utvidelsen av eksisterende hyttefelt kommer i tillegg til de utfordringene ferdselen i området allerede skaper for utøvelsen av reindrift. Hvor mye forstyrrelsene vil øke i forhold til 0-alternativet som følge av tiltaket er vanskelig å kvantifisere, men forsettingen av forstyrrende elementer og en økning i ferdselen i omkringliggende terreng, samt utvidelsen av hyttefelt II mot øst er vurdert å medføre både en reduksjon i ressursgrunnlagets omfang og kvalitet.

Økt menneskelig aktivitet i flyttleiene samt i oppsamlingsområdet vil medføre store ulemper for utøving av reindriften fordi reinen kan bli forstyrret, spre seg og vanskelig å flytte. Flere hytter i disse områdene er vurdert å ha stort/middels negativ omfang. For beiteområdene er den forventede økte forstyrrelsen vurdert å ha middels negativ omfang. Hvorvidt tiltaket vil ha effekter på mulig kalvingsland for svensk rein er usikkert, men kalvingsperioden i slutten av mai er uansett en periode på året med lite friluftslivutøvelse i influensområdet da skuterløypa er steng, isen usikker og det kan være vanskelig å ta seg fram på grunn av overgang fra snøføre til barmark.

5.2.3 Samlet konsekvensvurdering

En sammenstilling av konsekvensvurderingene for fagtema reindrift er vist i Tabell 5-1.

Tabell 5-1 Sammenstilling av konsekvensvurdering for reindrift.

Type effekt/påvirkningsområde	Verdi	Omfang	Konsekvens
Direkte arealtap som følge av nedbygging			
Trekkleier	Stor	Middels/stor negativt	Stor negativ
Beiteområder	Middels	Liten negativt	Liten negativ

Indirekte arealtap:			
Flyttleier og oppsamlingsområder	Stor	Middels/stor negativt	Stor negativ
Vårbeite, kalvingsland	Ingen	-	Ubetydelig
Sommerbeiter	Middels	Middels negativt	Middels negativ
Høstbeiter	Ingen	-	Ubetydelig
Høstvinterbeiter	Middels	Middels negativt	Middels negativ
Vinterbeiter	Stor	Middels negativt	Stor negativ

6 Avbøtende tiltak

Detaljplanleggingen av hyttefeltene bør diskuteres med reinbeitedistriktet og samebyen som har rein som beiter innenfor planområdet. Dette gjelder Hjertind reinbeitedistrikt i alle de tre hyttefeltene, og Talma sameby i Hyttefelt II (Saarivuomas beiteområder ligger utenfor selve delområdene som vil bli påvirket). Diskusjonene bør bl.a. inkludert plassering av enkelthytter innenfor delområdene og fordelingen av hytter mellom delområder innenfor hvert hyttefelt. Et mulig tiltak kan for eksempel være å innføre restriksjoner for eventuell transport av materiale til Hyttefelt II i perioder med oppsamling og flytting av rein vinterstid.

7 Referanser

7.1 SKRIFTLIGE KILDER OG DATABASER

Artsdatabanken 2013. Arstsdatabankens Artskart. www.artsdatabanken.no

Bardu kommune 2013. Verdsetting av friluftsområder i Troms med link til faktaark. Faktaark datert 15.03.2013.

Colman JE, 2000. Behaviour patterns of wild reindeer in relation to sheep and parasitic flies (PhD thesis). Norway: University of Oslo.

Colman og Eftestøl 2010. 420 kV ledning Storheia transformatorstasjon - Ordal/Trollheim transformatorstasjon. Fagutredning reindrift.

Fylkesmannen i Troms 2013. E-post fra Heidi Marie Gabler, Fagansvarlig faggruppe areal og vilt, datert 16. September 2013.

Hill EL, 1985. A preliminary examination of the behavioral reaction of caribou to the Upper Salmon hydroelectric development in Newfoundland. In: 2nd North American Caribou Workshop (Meredith TC, Martell AM, eds). Val Morin, Quebec: McGill University; 86-94.

Hjertind reinbeitedistrikt, 1999. Stálonjargárga/Hjertind reinbeitedistrikt. Distriktsplan 1999.

Jordhøy P, 1997. Kraftledninger og tangeproblematikk i Nord-Ottadalen (Reinheimen). Villreinen 1997:50-57.

Keller BJ, Bender LC, 2007. Bighorn sheep response to road-related disturbances in Rocky Mountain National Park, Colorado. Journal of Wildlife management 71:2329-2337.

Konvensjonen mellom Norge og Sverige om grenseoverskridende reindrift.

Meteorologisk institutt 2013. E-klima tjenesten til Meterologisk institutt. www.met.no

Miljødirektoratets Rovbase 2013. www.rovbase.no

Nellemann C, Vistnes I, Jordhøy P, Strand O, 2001. Winter distribution of wild reindeer in relation to power lines, roads and resorts. Biological Conservation 101:351-360.

NGUs nasjonale berggrunndatabase 2013. www.ngu.no

Norges vassdrags- og energidirektorat og Reindrifftsforvaltningen. 2004. Vindkraft og Reindrift. Oppdragsrapport A 10.

Northcott PL, 1985. Movement and distribution of caribou in relation to the Upper Salmon hydroelectric development, Newfoundland. In: 2nd North American Caribou Workshop, Val Morin, Quebec. McGill Subarctic Research Paper No. 40 (Meredith TC, Martell AM, eds); 69-84.

Prestbakmo, H. 2002_a. Samisk bruk av Sør-dalen og tilgrensende fjellområder.

Prestbakmo, H. 2002_b. Samisk bruk av Dividalen nasjonalpark og tilgrensende områder.

Reimers m.fl. 2006. Flight by feral reindeer in response to a directly approaching human on foot and skis. Wildl.Biol. 12: 403 – 413.

Reindriftsforvaltningen 2013_a. Ressursregnskap for reindriftsnæringen for reindriftsåret 1.april 2001 – 31.mars 2012. Reindriftsforvaltningen 2013.

Reindriftsforvaltningen 2013_b. www.reindrift.no

Skogland T, 1990. Villreinens tilpasning til naturgrunnlaget. NINA Forskningsrapport 10, Trondheim, Norge.

Skogland T, 1994. Villrein - Fra urinnvåner til miljøbarometer. Teknologisk forlag, Oslo, Norge.

Statkraft 2009. Revisjonsdokument Altevasreguleringen. Statkraft Energi AS. Mars 2009.

Strann, K.-B., Frivoll, V.Iversen, M., Tømmervik, H. & Johnsen, T. 2005. Biologisk mangfold. Bardu kommune – NINA Rapport 58. 165 pp.

Vistnes, I., Nelleman, C. & Strøm Bull, K. 2004. Inngrep i reinbeiteland. Biologi, jus og strategier i utbyggingssaker. NINA temahefte 26.

Aanes R, Linnell JD, Swenson JE, Støen OG, Odden J, Andersen R, 1996. Menneskelig aktivitets innvirkning på klauvvilt og rovvilt. En utredning foretatt i forbindelse med Forsvarets planer for Regionfelt Østlandet, del 1. – NINA Oppdragsmelding nr. 412. Trondheim, Norge.

7.2 MUNTlige Informanter

Allas, Jåvna. Leder Talma sameby.

Allas, Aslak. Representant Talma sameby.

Foshaug pers.medd. Ivar Foshaug, Leder Altevatn hytte- og båteierforening.

Fuglem pers.medd. Tove Amundsen Fuglem, daglig leder Midt Troms Friluftsråd.

Hanstad pers.medd. Kjell Hanstad, Daglig leder, Fjellguiden Altevatn.

Heimdal pers.medd. Per Åke Heimdal, leder, avd. plan og utvikling Bardu kommune.

Kvalshaug pers.medd. Ola-Jakob Kvalshaug, Førstekonsulent, reindriftsforvaltningen i Troms.

Oskal pers.medd. Helge Oskal, leder Stálonjargárga/Hjerttind reinbeitedistrikt.

Nutti, Per Anders, Leder Saarivuoma sameby.